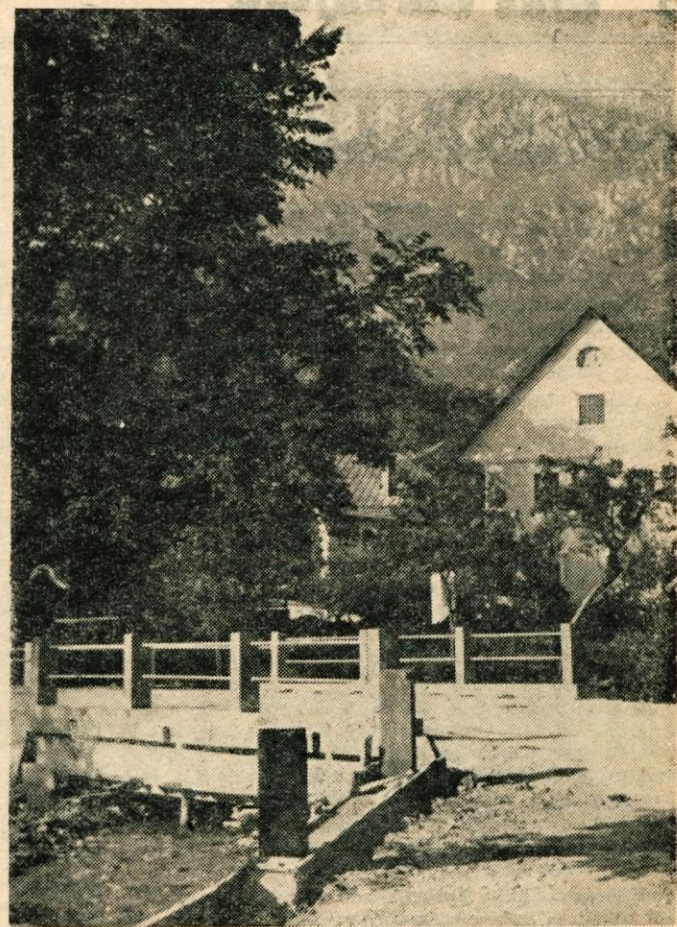

Iz vsebine:

- ZUNANJE - POLITIČNI KOMENTAR — Trinajstič — str. 2
- ALI NAM BO KOLORADSKI HROŠČ RES UNICIL KROMPIRJEVE NASADE? — str. 3

- TURISTIČNE CVETKE S SKOPJELOŠKIH POLJAN — str. 3
- OBVEŠČEVALEC — PABERKI Z GORENJSKE — NESREČE — TRŽNI PREGLED — str. 4
- PROBLEMI POMOŽNEGA ŠOLSTVA NA GORENJSKEM Doklej bomo odlašali? — str. 5
- NAČRTI JESENIŠKEGA GLEDALIŠČA Otvoritev z nadaljevanjem — str. 5
- PRED OBČNIMI ZBORI PROSVETNIH DRUŠTEV Nikar po starem! — str. 5
- MED SPORTNIMI VESTMI NA 6. STRANI: Velik uspeh kranjskih plavalcev v Splitu
- ZA NAJMLAJŠE Mlada rast — str. 6
- Z OBISKOV PRI NEKATERIH NAPREDNIH ZADRUŽNIKIH PRED VOLITVAMI ZADRUŽNIH SVETOV Napredka ne bo brez sodelovanja — str. 7

Slikovita je vasica Bašelj pod Štoržičem. Vaščani so letos čez potok, ki teče skozi vas, zgradili nov most

V nedeljo velika proslava na Rašici

V nedeljo bo na Rašici pri Sentvidu velika proslava v počastitev 17. obletnice ustanovitve I. Kamniškega bataljona in požiga vasi Rašica, ki jo pripravljajo organizacije ZB ljubljanskega okraja. Pričakujejo, da se bo poleg številnih funkcionarjev proslave udeležilo tudi več preživelih borcev tega bataljona, kakor tudi nad 30 tisoč borcev in aktivistov NOB in ostalih domačinov in okoličanov. Na zborovanju bo poleg drugih govoril preživeli borec in prvi komandant Kamniškega bataljona, predsednik OLO Ljubljana dr. Marijan Dermastia. Po uvodnih svečanostih bodo odkrili spomenik padlim borcem in žrtvam fašističnega terorja tega kraja, ki bo stal na rašičkem hribu. Visok bo 16 m in bo obenem tudi razgledni stolp. Z njega bo lep razgled po vsej okolici. Stal bo več milijonov dinarjev, sredstva pa bodo poleg organizacij ZB prispevali tudi ObLO Kamnik, Črnuče, Domžale, Medvode, Sentvid in Mengeš.

V nedeljo bo na Rašici več kulturnih, športnih in drugih prireditelj, nato pa bo veliko partizansko zborovanje. Proslave na Rašici se bodo udeležile tudi organizacije ZB in delovni kolektivi z Gorenjske. V I. Kamniškem bataljonu je bilo namreč tudi več borcev iz našega okraja. —an

KMETIJSKI ZADRUGI VOKLO IN TRBOJE SE BOSTA ZDRUZILI

V nedeljo dopoldan je bil v Zadrugnem domu v Trbojah izredni občni zbor kmetijske zadruge. Razpravljali so o spojitvi njihove zadruge z vokelško. Za priključitev sprva mnogi niso kazali posebnega navdušenja. Šele po daljšem razpravljanju je bil sprejet sklep, da se KZ Trboje spoji s 1. oktobrom z zadrugo Voklo. Na občnem zboru so govorili tudi o volitvah v zadrugne svete in o odkupu jesenskih pridelkov. —an

GLAS GORENJSKE

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNIH LJUDI ZA GORENJSKO

LETO XI, ST. 72 — CENA DIN 10.—

KRANJ, 19. SEPTEBRA 1958

ODKUP

Pred razpravo o problemih tarifne politike v kranjskem okraju Tarifna politika še ni vsklajena s smernicami družbenega plana

Povečanje povprečnega števila zaposlenih za 5,7%, števila opravljenih ur pa le za 3% — Manj dela po učinku

Letos se povsem upravičeno veliko govori o odkupu. Proči zato, ker je letošnja sadna letina zelo dobra, drugič pa zato, ker — kakor kažejo prvi rezultati na trgu — naša odkupna podjetja na odkupovanje niso nič kaj dobro pripravljena in večkrat v svojih prizadevanjih napačno usmerjena.

Na Gorenjskem bo po podatkih, ki smo jih dobili na Trgovinski zbornici, letos samo pri jabolkah približno 600 ton tržnih presežkov. V vsej Sloveniji se ta številka povzpne na 15.000 ton — na približno tolikšno količino, kolikor je bilo preteklo leto vseh jabolk skupaj.

Vprašanje je torej, kako vnovčiti in sploh s pridom uporabiti ves ta ogromen pridelek?

Najučinkovitejša in hkrati najpreprostejša rešitev bi bila: znižati cene! Toda kot v posameh ugovorih o izrednem pridelku, še danes po naših trgovinah cene jabolk nihajo od 20 do 25 dinarjev. Hkrati ko beremo v časopisju, da odkupujejo na Štajerskem obrava jabolka od 8 do 9 dinarjev za kilogram, je odkupna cena naših grosistov še vedno med 15 in 18 dinarji. Zakaj take razlike? Mar res samo zato, ker bi jih s Štajerske zaradi prevoznih stroškov ne bi mogli dobiti ceneje? Naloga trgovske mreže bi bila posredovati pridelek čim ceneje na trg. Če, denimo, štajerski kmet prodaja lepa zgodnja jabolka po 8 dinarjev za kilogram in jih mora še ponujati, — ker pa jih ponuja, kaže, da se mu jih spleča prodati po tej ceni — zakaj potem pri nas nasledamo teoriji, da se jabolke pod 15 dinarji za kilogram ne spleča prodajati.

Celo več! Na Trgovinski zbornici v Kranju smo zvedeli, da je odkupna cena industrijskih (torej pobranih!) jabolk 6 dinarjev za kilogram. Mar to ni v primerjavi z zgornjimi podatki pretirana cena?

Če bi se odkupne cene le nekoliko poenotile, hkrati pa bi se odpravili vsi nepotrebni posredovalci, bi potrošnik menda vendarle lahko dobil jabolka po zmernejši ceni — s tem pa bi bil tudi že vsaj v glavnem rešen problem tržnih viškov, ki sedaj prenekatrim odkupovalcem, ki se trudijo, da bi iztisnili iz sedanjega položaja čim več koristi zase in za proizvajalca, delajo sive lase. —ik

Nov način delitve dohodka v gospodarskih organizacijah odpravlja pojem plač in s tem še zadaja element meznega dela v podjetjih. Delavec, ki opravlja v kolektivu funkcijo proizvajalca in upravljalca, ne dobi za svoje delo plače, marveč del čistega dohodka, ki ga ustvari gospodarska organizacija v določenem obdobju. Čim večje je prizadevanje posameznih članov kolektiva, tem večji je tudi čist dohodek in tem večje so tudi možnosti za boljše nagrajevanje.

Z novim načinom delitve dohodka se družbena odgovornost samoupravnih organov v podjetjih močno poveča. Delavski sveti so dolžni gospodariti s sredstvi, s katerimi po zakonu razpolagajo, po načelu skrbnosti dobrega gospodarja. Hkrati s tem pa narašča tudi vloga organov oblasti, pred-

vsem občinskih in okrajnih zborov proizvajalcev, ki nadzirajo poslovanje gospodarskih organizacij. Zlasti na področju tarifne politike je ta nadzor zelo važen, da se zagotovi čim bolj enoten način izplačevanja osebnih dohodkov. O tarifnih problemih so v letošnjem letu že razpravljali zbori proizvajalcev jeseniške, kranjske, radovljiške, loške in žirovniške občine. O tem je razpravljal na 7. redni seji v maju tudi okrajni zbor proizvajalcev. V torek, 23. septembra pa bosta o tem razpravljala oba zbora Okrajnega ljudskega odbora Kranj.

Osnova za razpravo bo poročilo Sveta za delo pri OLO o problemih tarifne politike v gospodarskih organizacijah na Gorenjskem v prvem polletju 1958. leta. Iz gradiva je razvidno, da gospodarske organizacije v prvem polletju

letošnjega leta še niso vskladile svoje tarifne politike z osnovnimi smernicami okrajnega in občinskih družbenih planov. Mnogi se sicer izgovarjajo, da so bile prepoznane objavljene osnove za (Nadaljevanje na 3. strani)

Turizem v gornjesavski dolini razočaral

Jesenice, 16. septembra. — Na nocojšnji seji Občinskega komiteja ZKS, ki sta ji prisostvovala tudi sekretar OK ZKS France Popit in predsednik Gorenjske turistične podzveze Dušan Horjak ter nekateri komunisti iz Zgornjesavske doline, so obravnavali vprašanja turizma na območju med Mojstrano in Ratečami. Zal se tega posvetovanja predstavniki turizma iz Kranjske gore in ostalih krajev niso udeležili v zaželenem številu.

Razprava ni odkrila nič novega. Primeri, o katerih so razpravljali, so že poznani naši javnosti in tu-

rističnim delavcem. O njih so razpravljali in sklepali že večkrat. Zal so le malo tega uresničili.

USPEH TURISTIČNE SEZONE — ZADOSTNO

V osmih mesecih letos je znašal celotni promet hotelskih, gostinskih in turističnih uslug, brez planinskih postojank, v gornjesavski dolini okrog 84 milijonov dinarjev. To utegne biti nekako obseg lanskoletnega prometa. Kakor predvidevajo, letnega plana ne bodo dosegli. Letne sezone je namreč konec, zimska pa se bo začela šele januarja, morda mesec prej, če bodo snežne razmere ugodne. Realizacija je zlasti nizka v hotelu Razor, ki izkazuje za prvo polletje 253 tisoč dinarjev izgube. Po nekaterih podatkih pa je postalo podjetje konec avgusta aktivno. Z ozirom na ugodno turistično sezono in obiskov gostov socialnega zavarovanja tudi v izvensezonskih mesecih, je doseženi promet vsaj za 30% prenizek. Gostišča so imela v tej sezoni 24.626 nočnin, od tega odpade 3688 nočnin na tuje državljanke. Od nočnih domačih gostov pa odpade še vedno 45% na goste socialnega zavarovanja. Izkoriščanje zmogljivosti prenočišč je torej še zelo slabo. Lahko bi to izboljšali s skrbno organizacijo in boljšo reklamno službo. Pri tem ne bi bilo treba nobenih večjih investicij za nove hotele, le obstoječe kapacitete bi bilo treba urediti in sodobneje opremiti.

POSTREŽBA — NEZADOSTNO!

Hoteli zaposlujejo skupno 13 uslužbencev in 45 delavcev. Kva-

Za 30% prenizek promet — Privatna iniciativa na pohodu

lifkacijska struktura osebja je skrajno neustrezna. Med njimi ni nitvi enega visokokvalificiranega gostinca, 18% je kvalificiranih, ostali so pol ali pa nekvalificirani. Torej že struktura kadra ne zagotavlja solidne postrežbe. Le-ta je zelo površna in malomarna. To se odraža tudi v slabi hrani, brez zadostne izbire itd. Slaba postrežba odvrča še tako zveste goste.

Turistično društvo, zlasti pa politične organizacije, bodo morale temeljito razčistiti nekatera vprašanja.

Tudi prebivalci gornjesavske doline ne kažejo posebnega zanimanja za turizem. Mnogi so redno zaposleni v Železarni ali drugod, kmetom so se povečali dohodki; zato ne čutijo potrebe, da bi se intenzivneje pečali s turizmom.

Položaj postaja bolj in bolj pereč in če ga ne bodo začeli reševati v večjim prizadevanjem, se utegne spremeniti v politični problem. Na seji so sklenili, da bodo sklicali plenum Občinskega odbora SZDL, ki bo obravnaval te probleme, prav tako pa je zanje odgovorna organizacija ZK v Kranjski gori. V prihodnje naj bi temu vprašanju posvetil več pozornosti tudi Občinski ljudski odbor.

REŠEVANJE TURIZMA — S PRIVATNIKI

Da bi ublažili pomanjkanje prenočišč, so lani določili precej sredstev za opremo privatnih turističnih sob. Običali pa so pred (Nadaljevanje na 3. strani)

POLJAKI SO ŽE V KRANJU

Tekmovalci za sobotne in nedeljske speedway dirke v Kranju se že zbirajo. Medtem ko so Poljaki v Kranju že od ponedeljka, pričakuje prireditelj, da bodo tekmovalci iz Nemčije, Avstrije in Finske prišli v Kranj danes. Določeni so tudi že tekmovalci, ki bodo zastopali Jugoslavijo, in sicer: Klemenčič, Regvart, Mrak in Kranjčan Jama. Prav tako pa sta bila za rezervi predvidena še dva Kranjčana, žal pa se je Pivk na treningu v sredo huje ponesečil in ga v soboto in nedeljo vsekakor ne bomo mogli videti na dirkališčni stezi. Kdo bo zamenjal Pivka še ni znano.

Na sliki: Na stadionu »Mladosti« so predstavniki Poljske v sredo že trenirali

TE DNI PO SVETU

Na Dunaju se je v ponedeljek začelo zasedanje jugoslovansko-avstrijskega odbora za pospeševanje medsebojne trgovine, ki sta ga ustanovili zunanje trgovinski zbornici obeh dežel.

Ameriška mornariška pehota se nadalje umika iz Libanona. Dva bataljona bosta odšla ta teden, tako da bo v Libanonu ostal še en bataljon od štirih, kolikor se jih je izkrcalo na libanonskem ozemlju.

Alžirski komandosi v Parizu so izvršili atentat na ministra za informacije in bivšega guvernerja Alžirije Jacquesa Soustella. Minister je bil laže ranjen. Med streljanjem med policijo in napadalci so bili ubiti dva Alžirca in en Francoz, štirje mimoidoči pa hudo ranjeni. Med policijsko racijo po napadu so ujeli enega napadalca.

Britansko reaktivno potniško letalo »Comet« je preletelo razdaljo od Hong-konga do Hadfielda, 12.000 kilometrov v dobrih 18 urah. Letelo je s povprečno hitrostjo 780 kilometrov na uro in se je ustavilo samo v Bombayju in Kairu. Redni polet na tej progi je doslej trajal 32 ur.

V torek se je začelo zasedanje Generalne skupščine OZN, o katerem mnogi politični krogi sodijo, da bo eno izmed najpomembnejših v zadnjih letih. Na dnevnem redu je nad 70 vprašanj, med njimi problemi Cipra, Alžirije, miroljubne uporabe atomske energije in pomorskega prava. Pričakujejo, da bodo na zasedanju sprožili tudi vprašanje Tajvanske ožine, čeprav te točke trenutno nimajo na dnevnem redu.

V torek sta bili v Franciji spet dve večji diverzantski akciji alžirskih komandosov. Prva diverzija je bila v vojašnici v predmestju Marseille, druga v vojaški kemijski tovarni v Le Havru. Prva diverzija je uničila en tank in hudo ranila 6 vojakov, eksplozija bombe v Le Havru pa je uničila velik rezervoar z več kot milijon litri žveplene kisline.

V torek je odplula na poskušno vožnjo četrta ameriška jedrska podmornica »Swordfish«. Če bo preizkušnja uspela, bo podmornica dodeljena ameriški pomorski ladjevju.

Ministrski predsednik Charles de Gaulle je v sredo sprejel jugoslovanskega veleposlanika v Parizu dr. Radivoja Uvalića. Z njim je dalj časa govoril o perečih mednarodnih vprašanjih ter o stikih med obema deželama.

Franosko zunanje ministrstvo je sprejelo noto poljske vlade, ki protestira, ker so Francozi v bližini alžirske obale ustavili in pregledali poljsko ladjo »Oksywie«. Predstavnik ministrstva je izjavil, da vlada »to noto poručuje«.

Za posledicami jedrskega bombardiranja Hirošime avgusta 1945 je v sredo umrla 43-letna Kazuko Murata. To je letos že dvajseta žrtev atomskega napada pred 13. leti.

V carinskih skladiščih v Nikosiji (Ciper) je v sredo eksplodirala tempirana bomba. Nastal je požar, v katerem so zgorele velike količine cigaret.

Pekinski radio poroča, da so kitajska letala od začeta »bitke za Kemoj in Macu«, to je od 23. avgusta dalje, sestrelila ali poškodovala 13 tajvanskih letal.

Pet delavcev je bilo ubitih, 12 pa hudo ranjenih, spričo eksplozije v enem izmed največjih skladišč streliva v Kirkali, nedaleč od Ankare (Turčija).

Na reki Hugli (Indija) se je v sredo prevrnila potniška ladja. Pogrešajo 25 potnikov.

Britanski Lloyd je objavil, da je bilo lani po vsem svetu zaradi brodolomov in drugih nesreč uničenih 163 ladij. Izgube so številno enake tistim v letu 1956.

IZDAJA CASOPIESNO POJETJE »GORENJSKI TISK« / UREJUJE UREDNIŠKI ODBOR ODGOVORNI UREDNIK SLAVKO BEZNIK / TELEFON UREDNIŠTVA ST. 397 - TELEFON UPRAVE ST. 475 / TEKOČI RAČUN PRI KOMUNALNI BANKI V KRANJU 07-70-1-135 / IZHAJA OB PONEDELJKIH IN PETKIH / LETNA NAROČNINA 600 DIN, MESEČNA NAROČNINA 50 DIN

LJUDJE IN DOGODKI
Trinajstič

Te dni se uvodni članki in velik del poročil po časopisju v svetu ukvarjajo z rednim zasedanjem generalne skupščine Združenih narodov v New Yorku. Od leta 1946, ko so se delegacije članic Združenih narodov prvič zbrale v generalni skupščini, je minilo dvanajst let. Letošnji sestanek je trinajsti po vrsti, seveda pa sem ne štejemo izrednih zasedanj, s katerimi je generalna skupščina reševala posebna in nujna vprašanja mednarodnega življenja.

Če bi se ozrli teh dvanajst let nazaj, da bi pregledali delo in pomen Združenih narodov, bi to zahtevalo preveč prostora, vendar pa bi momogrede omenili posebnost ali zanimivost, ki smo jih v tem času že porabili. Tako je bila n. pr. že na prvem zasedanju ustanovljena komisija za atomsko energijo. Generalna skupščina jo je pooblastila, da bi pomagala pri izmenjavi znanstvenih informacij v vseh deželah dalje kontrolirala, če uporabljajo atomsko energijo za miroljubne namene, skrbeli za to, da bi posamezne armade svoje atomske orožje uničile ter uresničili uspešno varnost z nadzorovalnimi inspekcijami. To je bilo pred dvanajstimi leti, a komaj danes se začnajo prvi koraki za sporazum, ki bi omogočil izpolnjevanje teh

nalog. Marsikdo bi rekel, da je to slabo spričevalo za Združene narode, vendar pa ne smemo pozabiti, da je med tem čas zapisal v zgodovino hladno vojno s posameznimi spopadi, ki so grozili, da bo svet zaplamljen v vojnem požaru — Palestina, Koreja, Suez, Libanon ter Formoza — in da so bili prav Združeni narodi tisti, ki so preprečili najhujše. Ne da bi naštevati pomembne uspehe posebnih specializiranih agencij, Združenih narodov, n. pr. za varuštvo, za tehnično pomoč, za kulturne in prosvetne stike, je najvažnejše dejstvo, da je že samo vsako redno zasedanje generalne skupščine vsakokrat v mednarodno ozračje prineslo občutek olajšanja in več smisla za mir, prijateljstvo in sodelovanje med narodi, čeprav morda sklepi niso povsem jasno in odločno kazali v to smer.

In kakšno je danes razpoloženje po dvoranah in hodnikih steklene palače v New Yorku? Vkljub temu, da v formoški ožini še vedno gmirajo topovi in obe stranki še nadalje koncentrirata oborožene sile bodisi na kopnem ali na morju okoli spornih otokov, pa pogajanja med ameriškim in kitajskim veleposlanikom v Varšavi dajejo upanje, da se bo stvar pomirila.

V arabskih deželah sicer še vedno ni prišlo do uresničenja sklepov zadnjega izrednega zasedanja, toda generalni sekretar Hammarskjöld je v poročilu zardil, da bi bili izvedljivi. Prav tako pa bližnji sestanek 3 velikih sil — začel se bo 31. oktobra in bo obravnaval kontrolo nad atomskimi eksplozijami — vnaša na zasedanje generalne skupščine optimistično razpoloženje. Seveda ne moremo pričakovati, da bi tokrat rešili nekaj več kakor 70 vprašanj, ki so jih dali na dnevni red, in tudi ne napovedovati, da bi prišlo do velikih sprememb v mednarodnem položaju, vendar pa prav omenjena »pomirjevalna« dejstva kakor tudi globoka želja po miru, ki preveča vse človeštvo, ne morejo ostati brez posledic. Sicer je danes v svetu toliko nasprotij, nesoglasij, drugačnih pogledov na življenje in na mednarodne odnose, da ti »dobri« tokovi še ne morejo odločilno vplivati niti na zasedanje niti na bližnje mednarodne dogodke, toda prej ali slej bodo prevladali. Ne bi mogli reči, kdaj se bo zgodilo, a katastrofa, ki bi jo za človeštvo prinesla morebitna atomska vojna, danes vse bolj približuje dan, ko ne bo več druge izbire kakor mir.

Jelo Turk

kratko, vendar zanimivo

TRAKTORIST JANKO KRANJC OSMI V DRŽAVI

Letošnjega zveznega tekmovanja traktoristov, ki je bilo 13. in 14. septembra na Trški gori pri Novem mestu, se je udeležil — kot smo že poročali — tudi traktorist Janko Kranjc iz kmetijskega posestva Poljče na Gorenjskem. Tekmoval je v tretji skupini, ki je osvojila 3. mesto. Med posamezniki je bil Kranjc osmi. Lahko pa bi zasedel še mnogo boljše mesto, ker je na teoretična vprašanja odgovarjal odlično. Le pri oranju nu komisija ni hotela priznati boljšega mesta, češ da njegov način oranja ni kvaliteten, čeprav je za slovenske razmere najprimernejši. —an

TUDI POLETI RADI BEREJO

Knjižnica »A. T. Linhart« v Radovljici, ki domuje v poslopju nekdanje graščine, je tudi v poletnih mesecih prav dobro opravljala svoje poslanstvo. Knjižnica ima 2825 knjig, vpisanih izposojevalcev pa 739.

V juliju, avgustu in v prvi polovici septembra je knjižnica izposodila 1790 knjig, kar je, če upoštevamo čas dopustov, prav lepo število. Vseh obiskovalcev v tem obdobju je bilo 849. Primerjava julija in avgusta pove, da je obisk knjižnice v avgustu celo porastel. Seveda se knjižnica bori tudi z

nekaterimi težavami in pomanjkljivostmi. Knjižniški sklad mladinske literature je namreč še vedno premajhen, saj mladina zelo rada sega po čitvu. N. R.

NOVO POŠTNO POSLOPJE V MEDVODAH

Na mestu, kjer so pri železniški postaji porušili staro žago venecijanko, ki je že vsa leta kvarila ugled Medvodam, so pred nekaj dnevi delavci gradbenega podjetja »Technik« iz Škofje Loke pričeli graditi novo poštno poslopje. — Stavba bo dvanadstropna, dolga 23 metrov in široka 8 metrov. Nova pošta bo najsodobnejše grajena in opremljena z najnovejšo aparaturo in avtomatsko telefonsko centralo, ki je stara pošta nima. Če bo ugodno vreme, bo stavba še letos, vsaj v surovem stanju, dograjena. Sredstva zanjo bosta dala ObLO Medvode in uprava PTT v Ljubljani. Preko tega novega poštnega poslopja bo vodil tudi telefonski kabel, ki ga bodo v prihodnje položili iz Ljubljane preko Medvod na Gorenjsko. Z zgraditvijo te pošte in postavitvijo novega kabla bo Gorenjska dobila avtomatsko telefonsko povezavo s skoraj vso Slovenijo.

Stavba, v kateri je sedaj pošta, je last privatnika in jo bo kasneje odkupila tovarna »Color« v Medvodah. —an

OBVEZNIKI PREDVOJAŠKE VZGOJE PODRLI ŠOTORE

V četrtek je bilo v Bohinju zaključeno 13-dnevno taborjenje obveznikov predvojaške vzgoje. Na taborjenju so obvezniki predelali razen vojaškega programa tudi obširno snov splošnega izobraževanja.

ELEKTRIČNA LUČ POD VIVODNIKOM

Pred dnevi so v planinskem domu PD Gornji grad na Menini pod 1508 m visokim Vivodnikom prvič zagorele električne žarnice. Električno energijo proizvajajo z bencinskimi agregatom, ki je nameščen v spodnjih prostorih doma. Razen tega pa so v letošnjem letu uredili v domu tudi 8 sob z 18 posteljami.

ASFALT SKOZI MENGES

Pretekli teden so na cesti skozi Menges položili asfaltni tlak. »Finiš« je bil ves teden stalno na cesti, za njim pa težki valjar. Cesta je kljub dvema ozkima grlom lepo uravnana z robniki in odtoki. Ta teden bodo končana še preostala dela in v nedeljo bo cesta že odprta. Menges je rešen prahu in blata!

MLADI ZADRUŽNIKI V NAKLEM BODO ORGANIZIRALI KROJNI IN AVTO-MOTO TEČAJ

Aktiv mladih združnikov v Naklem je pred dnevi razpravljal o svojem dosedanjem delu in o delu v letošnji zimski sezoni. Aktiv je med najdelavnejšimi na Gorenjskem. V preteklih letih je organiziral več strokovnih predavanj, tečajev, poučnih ekskurzij in poskusov z gnojenjem in različnimi sortami krompirja. Mladinci so se letos začeli navduševati za avtomoto tečaj, ki ga bodo priredili pozimi. Kot v preteklih letih, bodo dekleta tudi letos obiskovala 2 do 3 mesečni krojni tečaj, za katerega je izredno zanimanje. Pripravljajo se tudi na volitve v združne svete. Predlagali so svoje kandidate, vendar še niso plačali pristopnih deležev, zato praktično še niso člani zadruga. V lanskem šolskem letu sta bila dva člana aktiva v enoletni nižji kmetijski šoli v Poljčah, ostali pa so pozimi obiskovali kmetijsko-gospodarsko šolo in ob zaključku organizirali enodnevni izlet v Slovensko Primorje, kjer so obiskali tudi svetovnoznano kobilarno v Lipici. Nekaj denarja za ekskurzije je dala zadruga, ostalo pa dobijo sami s pridelovanjem krompirja na posebni parceli s površino 45 arav, ki jim jo je odstopila zadruga.

V začetku oktobra bo v Naklem otvorili skladišča za semenski krompir in okrajnega osemenjevalnega servisa. Ob tej priliki bo tudi razstava sadja, na katero se mladi združniki pridno pripravljajo. 3-

naša kronika

IZMENJAVA IZKUŠENJ MED ZEMUNOM IN KRANJEM

V nedeljo so po štiridnevnem bivanju zapustili Kranj predstavniki občine Zemun na čelu s podpredsednikom Miloradom Cincovićem. Med tem ko so se zadrževali v Kranju, so imeli gostje več

razgovorov s podpredsednikom, tajnikom in načelniki oddelkov ObLO Kranj. Na teh razgovorih so zastopniki obeh občin izmenjali izkušnje v komunalnem upravljanju, goste pa je zlasti zanimala organizacija prehrane in delo stanovanjskih skupnosti v kranjski občini. Vsekakor je pričakovati od takšnega sodelovanja in izmenjav izkušenj precejšnjih koristi, zato se bodo zastopniki obeh občin tudi v prihodnje še večkrat srečali.

Na sliki: Za zaključek razgovorov so predstavniki kranjske občine v soboto popoldne peljali goste iz Zemuna na izlet na Kravavec. FaBo

SELSKA DOLINA DOBI ZDRAVSTVENI DOM

Potreba po zdravstvenem domu v Selški dolini je postajala iz leta v leto občutnejša. O tem se pogosto razpravljali tudi na zborih volivcev na zadnjem zboru v sredo, 10. septembra pa je pobuda dobila določeno podobo: gradbeni odbor je namreč poročal o končnih pripravah za gradnjo. Ob tej priložnosti so povabili h gradnji tudi občane, ki bodo lahko prispevali svoj delež s prostovoljnimi delom, v materialu ali denarju. Del sredstev bo prispeval tudi Okrajni Zavod za socialno zavarovanje, in sicer kot prvo pomoč 2 milijona dinarjev.

V nedeljo, 14. septembra, so slavili v Železnikih majhen praznik. Ta dan so namreč začeli z gradnjo zdravstvenega doma. Na delu je bilo 15 prostovoljcev, med njimi tudi tamkajšnji dr. Rešek. C.

VEDNO VEČ OBISKOVALCEV

Muzej na blejskem gradu so odprli pred dobrim letom. Do konca leta 1957 je muzej obiskalo okrog 10.000 ljudi. Ko pa je javnost zvedela, da obstaja muzej na gradu, se je obisk neprimerno povečal. Samo letos si je ogledalo muzejske prostore z razstavljenim srednjeveškim grajskim pohištvo in orožjem kakih 24.000 ljudi.

Blejski grad bo še bolj privlačen, ko bo dokončno urejen. Letos so nadaljevali z restavratskimi in drugimi deli. Urejali so tudi prilitične prostore zgornjega dela gradu. V njih bodo razstavili kopije fresk iz Bodešč, Bohinja in drugod, plastiko in razne zgodovinske listine. S spodnjem delu gradu bo dobila prostore grajska restavracija.

KRVODAJALCI V KAMNIKU

Krvodajalska akcija je tudi to pot v Kamniku dobro uspela. Nad 600 članov kamniških delovnih kolektivov je dalo kri, 200 pa so jih morali odkloniti. Največ krvodajalcev je bilo iz kolektivov podjetij »Svilanite« in »Stola«. V Mostah in Komendi je bilo okrog 200 dajalcev krvi, zadovoljiv pa je bil odziv tudi v Tuhijski dolini, kjer so bili najštevilnejši iz vasi Češnjica. R.

NISO SE POZABLJENI

V sredo je obiskal vojaško pokopališče v Bohinju generalni sekretar Črnege križa Avstrije, dr. Hans Sokol. Na grobove vojakov, ki so padli v prvi svetovni vojni, je položil venec. Zalni slovesnosti so prisostvovali predstavniki krajevnih oblasti in turističnega društva. R.

OBRAZI IN POJAVI

Življenje sredi čenč

Z ženo sva bila na obisku. Samo ena hiša v vasi je, kamor greva vsake kvatre enkrat pogledat, če jim kure v redu nesó jajca in če jim jabolčnik v sodu še ni izhlapel.

»Pa pravijo, da samo jokaš!«

Z ženo sva se spogledala. Da bi moja žena samo jokala? Ne rečem — kadar greva gledat kakšno limonado v kino, takrat je še moj robec tak, kot bi ga v žehto namakal. Tudi kakšna zgodba v Pravici jo gane do solz in ko sva poslušala radijski roman o Ivanu Goranu Kovačiču, je imela kar naprej meglene oči. Kaj morem jaz za to?

Zasmejala sva se. Gospodinja pa je kar svojo gonila:

»Zares gre, draga moja, zares. Menda si strašno razočarana nad »našo«. (»Naša« je njihova »ta mlada«, ki naju včasih obišče na domu.) Tako rada si jo imela. Vidiš, pa so ljudje tako nevaležni: tvojo prisrčno ljubezen ti vrača tako, da ti moža bega...«

Kaj bi? Hotel sem iti po sledi, da bi prišel do izvora te »plemenite skrbi za blagor svojega bližnjega«. Pa se ne splača. Bolj ko dr. mešaš, bolj smrdi. Kdor ne more verjeti v resnično prijateljstvo, pač tudi sam nikomur ne bi mogel biti samo prijatelj (prijateljica).

A: »Zdaj se bo pa vendar poročila!«

B: »Saj je že skrajni čas!«

In sta se razšli. Se na poti je A srečala staro znanko in jo skrivnostno ogovorila:

»Ze veš, da se Francka MORA poročiti? Ja, ja, prav zdaj sem zvedela. Saj Tebi lahko zaupam, Ti

tako ne boš nikomur povedala: B je rekla, da je že zadnji čas... Seveda, vsak dan se bo bolj poznalo...«

Drugi dan je vedela že vsa vas, da je Francka šesti mesec noseča. Edina dva, ki o tem nista nič vedela, sta bila Francka in njen fant... In sta hodila še dva meseca skupaj — neporočena! Ko pa po treh mesecih le ni hotelo biti poroda in je bila vaška čenča obsojena na neslaven konec, so si zlobni jeziki izmislili ob črni kavi še bolj zlobno »rešitev«:

»Pregnala je...«

»Zakaj se bosta pa ločila?«

»Če ga je pa žena zalotila z »ono!«

Zena ne ve nič za to. Saj to ni važno. Važno je, da ne zmanjka snovi za pogovor. In to je že tak predmet, da ga ne kaže kar tako opustiti. Tu je nešteto možnosti za razplet: ločitev od mize in postelje, popolna ločitev, nov oglas v časopisu («Ločenka [ne po lastni krivdi] išče...») v rubriki RAZNO, posredovanje staršev ali celo komiteja. Vse to je treba pretresti. In rezultat tega pretresanja se bo razširil po vasi kot novo dejstvo, kot sveta resnica, kot najnovejša novica.

Človek ne ve, kako bi kategoriziral ta pojav. Se bomo tem izrodkom človeške domišljije večno samo nasmihali in nemočno zmigovali z rameni?

Zdaj bom dva dni počakal. Čez toliko časa bom že natanko vedel, kako je bila ljudem njihova fotografija všeč. Da mi bo to prišlo na ušesa, zato bodo že sami poskrbeli.

Francé Bitenc

V Goričah gradijo nov strojni in gasilski dom

Kmetijska zadruga in Prostovoljno gasilsko društvo v Goričah gradita moderni strojni in gasilski dom, v katerem bodo tudi stanovanja za uslužbence. Predvidevajo, da ga bodo otvorili za prihodnji občinski praznik. Do zdaj so ga gradili sami, precej s prostovoljnimi delom zadrušnikov, ki so podarili približno 120 kubičnih metrov lesa. V njem bodo prostori za skladišča, garaže za stroje in prostor za kompletno gasilsko opremo. Kranjska občina jim je zdaj obljubila nekaj sredstev, s katerimi mislijo stavbo povišati in urediti v njej še stanovanja za učitelje.

Kmetijska zadruga v Goričah se bo s 1. oktobrom združila s trsteniško. Občna zbornica obeh zadrug sta o tem že razpravljala.

Zadružniki te združene zadruge bodo letos pogodbeno pridelovali na 4 ha visokodonosne italijanske sorte pšenice. Krompir pri njih ne uspeva.

Volilno komisijo za volitve v zadružni svet imajo že sestavljeno. Na skupni seji obeh zadrug so že razpravljali o predlogu za zadružni svet, v katerega bo prišlo tudi nekaj mladincev. Natančneje se bodo pomenili o volitvah in združitvi na skupnem občnem zboru, ki bo 19. oktobra.

TARIFNA POLITIKA še ni vsklajena s smernicami družbenega plana

(Nadaljevanje s 1. strani)
obračun dohodka in da je to vzrok pomanjkljivosti v nagrajevanju. Ti izgovori seveda ne morejo biti nobeno opravičilo.

Za izračun minimalnega osebnega dohodka, ki tvori najvažnejši element za obračun dohodka med družbo in posameznimi podjetji, je Tajništvo za delo pri OLO Kranj pripravilo več seminarjev za gospodarske organizacije. Kljub temu pa je v prvem polletju vložilo pri upravnih organih občinskih ljudskih odborov dokumentacijo za potrditev minimalnih osebnih dohodkov samo 67% gospodarskih organizacij. Ze tu se vidi določena malomarnost.

V prvem polletju letošnjega leta se je število zaposlenih v gospodarskih organizacijah v okraju povečalo za 5,7%, medtem ko se je število proizvedenih proizvodov in storitev povečalo le za 3%. To pomeni, da je bilo precej novih delavcev razvrščenih na pretežno režijska dela. Ob takem načinu zaposlovanja je seveda odveč govoriti o povečanju produktivnosti. Število nadur se je na splošno zmanjšalo, in sicer za 21% v primerjavi s prvim polletjem preteklega leta. Zaradi pretežno kadrovskih problemov pa se je v 16 industrijskih podjetjih število nadur povečalo. Najvišji odstotek nadur je napravila črna metalurgija, in to 7,4% vseh opravljenih ur, najmanjši pa tekstilna industrija 0,9%.

Ceprav je delo po učinku najboljše vzpodbuda za povečanje

delovne storilnosti, se je število opravljenih ur po učinku v industriji v prvem polletju letošnjega leta zmanjšalo za 0,05% v gozdarstvu pa kar za 20%. Zmanjšanje dela po učinku v industrijskih podjetjih sicer res ni veliko, vendar je kljub temu zaskrbljujoče, saj bi se moral odstotek po učinku opravljenih ur v letošnjem letu dvigniti. Najvišji odstotek opravljenih ur po učinku je dosegla črna metalurgija, in sicer 75,6%, najnižji pa kemična industrija s 14,9%.

Prekoračevanje norm je v industriji naraslo za 4,9% napram lanskemu letu. Posebno v nekaterih industrijskih podjetjih so norme visoko presegle, tako da so delavski sveti ponekod morali že v maju in juniju napraviti nekatere popravke. Industrija gradbenega materiala je v povprečju največ preseгла norme, in sicer kar za 42,9 odstotkov, najmanj pa so preseгла norme podjetja železniškega prometa s 4,6%.

Najvišji povprečno doseženi osebni dohodek, vključno s premijo in delom osebnega dohodka

nad tarifnimi pravilniki, je bil dosežen v projektiranju, in sicer 19.573 dinarjev, najnižji pa v lesni industriji, kjer so povprečno izplačali vsakemu zaposlenemu 12 tisoč 234 dinarjev na mesec. Osebnih dohodkov so se v gospodarskih organizacijah v prvem polletju letos povečali povprečno za 4%.

Prekomerno povečanje števila zaposlenih, ob istočasnem opadanju dela po učinku, povečano prekoračevanje norm itd. — vse to kaže, da se gospodarske organizacije niso preveč trudile, da bi vzpodbudile delavce k povečani storilnosti. Samo z naraščanjem delovne storilnosti pa je mogoče realno zagotoviti boljše prejemke zaposlenim.

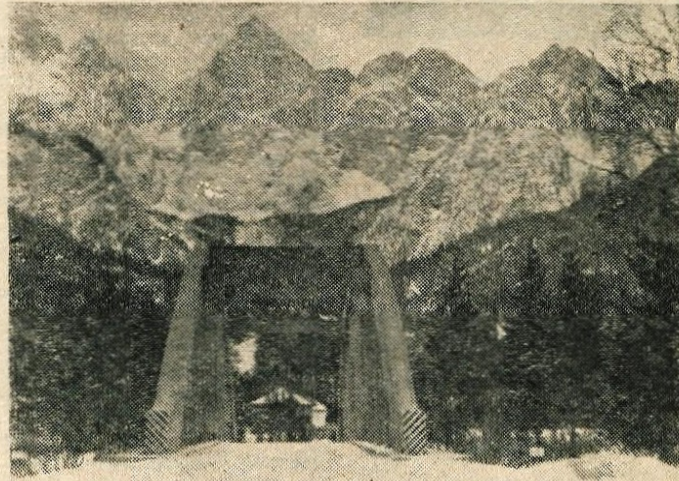
V drugem polletju bo treba te napake odločno preprečiti in odpraviti. Zato bo torkovo zasedanje Okrajnega ljudskega odbora zelo pomembno. Občinski ljudski odbori, sveti za delo in pa delavski sveti gospodarskih organizacij pa bodo morali zagotoviti, da bodo smernice, sprejete na tem zasedanju, tudi uresničene.

-ik

Turizem v gornjesavski dolini razočaral

(Nadaljevanje s 1. strani)
vprašanjem: kako in koliko so bila ta sredstva resnično uporabljena v te namene? V mnogih pri-

odkrili precej privatnih pobud, ki bi utegnile občutno zavreti razvoj socialističnega sektorja gostinstva. Nekateri ljudje iz Turistič-

MARTULJKOVA SKUPINA

merih privatne sobe še daleč ne ustrezajo zahtevam turizma. Čeprav je bil ta ukrep pozitiven, je vendarle imel tudi slabo stran. Kredite za opremo sob bo treba v prihodnje dati po temeljitejši presoji. V nekaterih primerih so

negativna društva v Kranjski gori in nekateri gostinski uslužbenci pod krinko raznih organizacij in družtev pripravljajo pot privatnemu sektorju in so v njem sami močno zaposleni. Če tega ne bi zapazili, bi v Kranjski gori kmalu zrastle novi zasebni hoteli. Teh težej je vsekakor več, kot tistih za skupno reševanje problemov v občini.

Nič čudnega torej, če so na današnji seji ponovno ugotovili, da ljudje, ki so bili zadovoljni izvajati program, ki ga je pripravila Gorenjska turistična podzveza, niso ničesar napravili. Program obsega 36 strani in obravnava skoraj vsak objekt. Občina pa je imela preveč opravkov z jeseniškimi problemi in s svojim kadrom. Reševanje turizma je torej obstalo na začetku. Ostalo je pri besedičenju in ugotavljanju nepravilnosti, zato tudi uspehi niso mogli biti boljši.

-k

Ali nam bo koloradski hrošč res uničil krompirjeve nasade?

Letos je dobra letina, celo izredna, pravijo nekateri. Vsega je dovolj: krme za živino, sadja, žita, krompirja, plevela po njivah, da, tudi koloradskega hrošča. Tudi zanj je bila letošnja letina »izredna«. Izredna namreč v tem smislu, da se je hrošč zaplodil kot še nikoli tega. Povsod jih srečujemo te dni, ko kmetje pospravljajo krompir. Na betonski cesti pri Polici sem jih pred dnevi na razdalji kakih 200 metrov našel preko sto. Sprva sem srečal enega, dva, pohodil sem jih, potem jih je bilo vedno več. Veliko je bilo mrtvih. Povzeli so jih avtomobili. Z bližnjih njiv, kjer so orali krompir, pa so prihajali vedno novi. Kar zgrozil sem se! Če bi jih pred petimi, šestimi leti videl toliko, bi si mislil: »Adijo krompir!« In to upravičeno. Vsi se verjetno še spomnite, koliko strahu je bilo med našimi ljudmi, ko so se pojavili na naših krompiriških prvi koloradarji. Dan za dnem so otroci iz šol preisko-

vali krompirjeve nasade in če so odkrili hrošča, je bilo to zanje odkritje in pol. Po vaseh so bile organizirane posebne brigade, ki so vsako nedeljo dopoldne stikale po njivah in včasih nalovile pravo zbirko najrazličnejših »kebrov«, samo koloradskega hrošča ne. Potem pa se je začelo. Dobro se še spominjam, kakšno razburjenje je bilo v vasi, ko smo dobili prvega hrošča. Tri dni smo ga nosili v skatli za vžigalice in nihče ni hotel verjeti, da je ta črno-progasta žuželka zmožna uničiti krompirjeve nasade. Ko pa smo leto dni za tem dobili na neki njeni namesto košatega krompirjevega grma sama rebra in na njih vse polno rdečih ličink, so kmetijci začeli razmišljati o škropljenju. Škropljenje pa je napredovalo počasneje kot širjenje koloradarja. Ličink in hroščev je bilo vse več in ljudje so se nanje že kar navadili. Nič več niso vzbujali posebne pozornosti. Škropljenje in zapraševanje krompirišč je

sicer sčasoma postalo obvezno, vedno pa so se v zadrugah našli kakšni izgovori, ker niso bili vsi nasadi poškrabljeni. Ali ni bilo škropilnice ali škropila, včasih ne ljudi in, jasno, tudi časa ne! Posledice takega neodgovornega in nedoslednega zatiranja pa so naše kmetijce letos, ko so celo na cestah in železniških tračnicah imeli priliko opazovati rumeno - črne hroščke, začele resneje skrbeti. Prepovedane so vse pošiljke krompirja, za katere okrajni kontrolor ne ugotovi, da niso okužene. Kmetje pa so zaskrbljeni. Ali je res krompirju na Gorenjskem odzvonilo poldne? Ali res ne bo šlo drugače, kot za nekaj let prenehati s sajenjem krompirja?

3-ler

V Cerkljah bodo kupili kombajn

Kmetijska zadruga v Cerkljah ima okoli 380 članov, od tega jih bodo v zadružni svet volili 37 (7 od uslužbencev zadruge, ostalo kmetje). Stremijo zlasti za mlajšimi kadrom. Zavedajo se, da mladina le ni tako nezrela in negospodarska, kot ponekod to poudarjajo. Predsednik cerkljanske zadruge je sam mladinec, pa je zadruga med najboljšimi na Gorenjskem. Dobro so se odrezali s pogodbenim pridelovanjem krompirja, med prvimi so se odločili za nasade jagodicevja, pripravljajo prave plantaže višenj, letos pozimi pa bodo kupili kombajn zemunske tovarne poljedelskih strojev »Zmaj«. Ta bo pridoval leto že žel italijanske sorte pšenice, ki jih bodo zadružniki v sodelovanju z drugo to jesen posejali. Uredili bodo tudi sušilnico za sušenje žita. Na površini 2 ha imajo posajen črni ribez in vmes krmo za živino. Listi črnega ribeza vsebujejo veliko železa in ogromno vitaminov, zato jih zelo priporočajo za čaj.

3-

15-letnica ustanovitve SNOUB Janka Premra-Vojka in bolnišnice »Franja« v Cerknem

Cerkno, žarišče in center narodnoosvobodilnega boja primorskega ljudstva, bo 28. septembra zopet svečano sprejelo bivše borce Vojkove brigade, organizatorje in politične delavce na Primorskem, osebje in ranjence partizanske bolnišnice »Franje«.

Stevilnim borecem teh enot, ki živijo na Gorenjskem, in drugim jubilejem partizanskih krajev, bo omogočen prevoz z avtobusi iz Kranja. Odhod v nedeljo, 28. septembra ob 6. uri, izpred avtobusne postaje v Kranju. — Prijave sprejema pripravljali odbor do 25. septembra na Občinskem odboru ZB in ZVVI v Kranju (nad Delikateso).

Pripravljali odbor

Turistične cvetke s škofjeloških poljan

»Čas dopustov je v glavnem za nami, za nami pa je tudi mrtva sezona.« Tako beremo v članku »Slaba turistična sezona«, ki ga je objavil »Glas Gorenjske« prejšnji teden.

In kdo je kriv temu? Mar je zares samo škofjeloška občina poklicana skrbeti za razvoj in napredek turizma v tem starodavnem mestecu Gorenjske? Ali je Turistično društvo v Škofji Loki storilo vse, da bi odločujoče činitelje opozorilo na pomanjkljivosti, ki nikakor niso v prid turizmu? Pomudimo se še nekoliko pri dejstvih, ki pogosto izzovejo kritiko turistov in izletnikov.

KAM PELJE AVTOBUS?

Avtobusno podjetje »Transturist« je lani dogradilo v Škofji Loki lepo avtobusno postajo, v kateri so poslovni prostori in restavracija. Vsako jutro je na postaji vrsta avtobusov, ki prevažajo potnike v Ljubljano, Kranj in še kam. Zveza s Poljansko in Selško dolino je urejena, avtobusi prihajajo in odhajajo. Potniki se gnetejo in vprašujejo, kateri avtobus vozi v Kranj, kateri v Ljubljano, vstopajo, izstopajo in se jeze. Avtobusi pogosto niso opremljeni s tablicami, ki naj bi označevale smer vožnje.

USLUŽNOST PA TAKA!

Vstopim v avtobus. Kje? V Škofji Loki vendar! Sedeži so zaprati, ni kot groti v mlinu. Ne bi si rad zamazal obleke, za katero sem odšel dvoje mesečnih plač.

Poiščem sprevodnika; rad bi ga poprosil, naj obriše sedeže. Najdem ga v pisarni »Transturista« v razgovoru z mlado nameščenko.

»Prosim vas, bodite dobri in pobrišite sedeže v avtobusu, silno so prašni,« ga pozdravim.

»Iz doline smo pripeljali prazen avtobus,« mi odvrne.

Dve dolini sta tod: Poljanska in Selška. Obe sta oblagodarjeni s prašno cesto.

»Če vam ni ljubo, mi dajte vsaj kunjjo. Sam bom obrisal sedeže pravim.«

Sofer nejevoljno odide. Od nekod potegne umazano kunjjo in briše sedeže. Pri tem jezljivo godrnja:

»Če že sitnarite, bom pa pobrisal prah.«

In briše. Ena, dve, tri — delo je končano. Nočem razburjati »uslužnega« sprevodnika. Sedeži so še prašni; svojega obrišem z belim robcem, ki postane črn. Potle sedem in sem zaskrbljen, kam si bom obrisal nos...

UTRUJENI MOZJE

Sončno poletno jutro. Turistična sezona je »na višku«. Pred avtobusno postajo v Škofji Loki čakajo potniki avtobus, ki naj jih zapeleje proti Ljubljani. Med čakajočimi opazim tujce. Angleško govore in zadovoljno mežikajo v sončno jutro. Iz doline pripelje na postajo poln avtobus. Potniki izstopajo, se prerivajo, novi vstopajo. Pomagajo si s komolci. Nihče ne bi rad stal. Možje in fantje so krepkejši od žensk. Vstopijo in zasedejo vsa mesta. Drže se kot pingvi-

ni. Boj za sedeže je izbojevan — ženske pa stoje.

Tudi Angleži stoje in se muza-jo. Gledajo »utrujene« fante in može in se čudijo njihovem kavalirstvu. Doma bodo pripovedovali ljudem in znancom o naših navadah...

Zares lepa cvetka s poljan nasega turizma!

SENCA ZA POL LITRA VINA

Tudi tole se je zgodilo letos v »pasjih dneh«. Vročina je zvalila kopalce na škofjeloško letno kopaljšče. Poljansčica je bila prijetno topla, 24 stopinj Celzija! Za kopaljško barako so parkirali avtomobili iz Ljubljane in od drugod. Prostor je bil zaseden; še za Fiat 600 ni več prostora. Neki izletnik je parkiral v senci pred sedenjo kmečko hišo. Vstran ceste, nikomur v napotje.

Na pragu bajte je stal gospodar.

»Saj dovolite, da pustim svoj avto v senci pred vašo hišo, kajne?« vpraša izletnik.

»Ja, če boste dali za eno »ta veliko« pivo ali za pol litra vina,« se odreže »gostoljubni« gospodar.

Avto stoji pred bajto, gospodar pa pije vino, ki mu ga je prinesel lastnik avtomobilčka kot odškodnino za dva sežnja sence...

500 DIN NAJDENINE

Krčma v bližnji okolici Škofje Loke. Vrt, v ozadju zeleni holmi; zares prikupen kraj, če bi bil tudi krčmar prikupen.

Na vrtu sedijo izletniki. Iz avtomobila vzamejo odejo in jo raz-

gorenjski obveščevalac

ZDRAVNIŠKA DEŽURNA SLUŽBA
Zdravstveni dom Kranj, Poljska pot 8, telefon 218, naročila za prevoz bolnikov, telefon 04.

MALI OGLASI

Privatnikom ne objavljamo malih oglasov pred vplačilom. Cena malih oglasov je: preklic 20, izgubljen 10, ostalo 12 din od besede, naročniki imajo 20 odstotkov popusta.

Telefonska številka naročniškega in oglasnega oddelka je: Kranj 475.

Frizerko, prvovrstno moč, sprejem. Ponudbe pod »Dobra plača« oddati v oglasni oddelk »Glasu Gorenjske«.

Iščem gospodinjico z malo pokojnine čeprav ima otroke. Stanovanje ima do smrti. Starosti naj bo od 40 do 60 let. Naslov v oglasnem oddelku.

Prodajam hišo takoj vseljivo na prometnem kraju. Naslov v oglasnem oddelku pod »Cerklje«.

Ugodno prodajam moped »Simson« ali zamenjam za 50 mm deske. Naslov v ogl. odd.

Prodajam 60-basno harmoniko in dober radio »Avalax«. Škofjeloška cesta 46.

Sode za namakanje sadja prodajam. Informacije dobite v gostilni »Gaščeje«.

Prodajam gajbice za krompir. Sp. Brniki 36, Cerklje.

Kupim 50 do 701 sodček. Kričev Marija, Trojarjeva 1, Kranj.

Prodajam stavbno parcelo na Primskovem 600 kvadrat. metrov. Naslov v oglasnem oddelku.

Prodajam 2000 kg otave. Dvorje 17, Cerklje.

Ugodno prodajam nosilke 3 m dolge, jermenice 90 krat 30 cm, drobilce za koruzo, os (velno) 3 m dolgo 90 mm močno, bilančno tehnično novo 15 kg. Zmitek Franc, Bohinjska Bistrica 8.

Prodajam pločevinast šteditnik, — Petrič, St. Žagarja 46, Primskovo.

Mizarskega pomočnika za celi dan ali pa za nekaj ur dnevno (lahko je tudi upokojenec) sprejem. Naslov v oglasnem oddelku.

Prodajam novo spalnico svetlo, 2-tonsko harmoniko in betonsko železo. Pot na Jošta 6, Kalvarija.

Iščem posojilo 200.000 din za 6 mesecev. Dobra garancija in visoke obresti. Naslov v oglasnem oddelku »Glasu Gorenjske«.

Kupim dobro ohranjen osebni avto. Ponudbe oddati v oglasni oddelk pod »Novejši tipe«.

Oddam sobo opremljeno solidni osebni v centru mesta Kranja. Naslov v oglasnem oddelku.

Preklicujem vozovnico Predvor —Kranj. Sešek Gabriela, Zg. Bela 15, Predvor.

V ponedeljek 15. 9. izgubljeno vijoličasto žensko jopico od Komende do Kranja, prosim, proti nagradi vrniti v šolo »Lucijan Seljak« Stražišče.

Gospodinjico pomočnico in upokojenko za čez dan k nemu otroku išče Tavčar, Kranj, Cesta 1. maja 25.

Oseba, ki je našla žepno baterijo dne 19. maja zvečer na Lužah naj isto odda proti nagradi na naj-

bližjo postajo LM z naročilom naj jo oddajo na postajo LM Cerklje. 1624

Takoj prodajam večjo količino hrušk in jabolk za izdelavo mošta. Selan Franc, Trata 5, Cerklje.

Prodajam novo klavirsko harmoniko »Hohner« z 48 basov. Naslov v oglasnem oddelku.

Prodajam pave. Kristian, Cesta talcev 37, (Klanec).

Prodajam 5 gum za voz velikosti 600x16 in 650x16. Naslov v oglasnem oddelku.

Za sobo kjerkoli na Gorenjskem dam nagrado. Ponudbe oddati v oglasni oddelek pod »Domačine«.

Na Jesenicah, Čufarjeva 70 prodajam po zelo ugodni ceni polovico hiše z nekaj zemljišča. Pogoji: zamenjava stanovanja. Poizve se pri Prevc, Jesenice, Tomšičeva 67.

ŠIVILJO z dežele iščem. Pogačnik, Labore, Ljubljanska 13.

Okrajna zadruga zveza Kranj razpisuje mesto dveh referentov. Pogoji: agronomska fakulteta in pomožnega pisarniškega referenta z nepopolno srednjo šolo. Razpisni rok je 15 dni od dneva objave.

Trgovskega pomočnika manufakturnista sprejemamo takoj. Delovni čas neprekinjen. Ponudbe oddati v trgovino »Gorenje« v Kranju 1577

Izgubila sem jopico 16. septembra svetlociklamaste barve na cesti Predoslje—Visoko—Luže. Ker sem šolarica prosim, da mi jo vrnete proti dobri nagradi. Brolih Danica, Visoko 55.

Našel sem žensko jopico in se dobi pri Rogelj Francu, Sr. vas 6, Golnik.

Kot sostanovalko se sprejme pošena kmečka dekle v tovarniški službi kot pomoč v gospodinjstvu. Prednost imajo šivilje. Ponudbe v Glasu Gorenjske pod Kranj — mesto.

V Kranju ali bližnji okolici iščem skromno opremljeno sobico. V prostem času bi pomagala v gospodinjstvu. Naslov v oglasnem oddelku.

Preklicujem mesečno vozovnico Visoko—Kranj. Stern Franc, Visoko 7, Senčur.

OBJAVE

KRANJSKO GRADBENO PODJETJE KRANJ

Dogradimo stanovanje za desetletno uživanje v Kranju ali okolici. Ponudbo pod širo 10 let pošljite na Glas Gorenjske.

Trgovsko podjetje knjigarna »Simon Jenko« v Kranju obvešča vse cenjene obveščevalce, da bo v dneh 25., 26. in 27. septembra izvršilo redni tromesečni inventurni popis trgovskega blaga.

ZARADI PREUREĐITVE LOKALA PRODAMO RAZNO STAVBENO POHIŠTVO, zasteklene okenske okvirje, vrata in okenske rolete, stekla izloženih oken, lesene zidne stene in drugo. Prednost imajo družbene organizacije. Če pa v 15 dneh ne bo interesentov bomo inventarne predmete prodali najboljšemu privatnemu ponudniku. Ogled vsak dan v »Delikatessi« Kranj, Maistrov trg 1.

Združenje šoferjev in avtomehaničnikov LRS, podružnica Kranj, razpisuje trimesečni tečaj za pridobitev kvalifikacije in visoke kvalifikacije ter višjo kategorijo za poklicne šoferje.

Prijave sprejema tov. Jeranko v dopoldanskih urah v Komunalnem servisu (Komunala), Mladinska ulica št. 1, Kranj do vključno dne 20. septembra.

TEČAJ ESPERANTSKEGA JEZIKA Esperantsko društvo Kranj vabi vse, ki se zanimajo za mednarodni jezik Esperanto, da se prijavijo na začetniški tečaj esperantskega jezika, ki se bo pričel 25. 9. 1958 ob 19. uri v dvorani SZDL (nad Delikatесо). Vpis ob pričetku tečaja.

OBVESTILO

Vse stare in nove člane UPZ »Stane Žagar« obveščamo, da bo prva redna pevka vaja v soboto, 20. septembra 1958 ob pol 16. uri

popoldne v prostorih I. gimnazije v Kranju. Zbor bo tudi letos vodil tov. Janko Pribošič.

KINO

»STORŽIČ« KRANJ, 19. septembra ob 15. uri ital. barv. film »SIMFONIJA LJUBEZNI«, ob 17. in 20. uri jug. ital. cinemascop film »CESTA DOLGA LETO DNI«, 20. septembra ob 16., 18. in 20. uri ital. barv. film »SIMFONIJA LJUBEZNI«. Ob 22. uri premiera amer. filma »GRAND HOTEL«, 21. septembra ob 9. uri matineja franc. filma »TARAS BULJBA«, ob 10.30 uri ameriški film »JULIJ CEZAR«, ob 14. uri amer. barv. film »GOLA DŽUNGLA«, ob 16., 18. in 20. uri italijanski barv. film »SIMFONIJA LJUBEZNI«.

»PARTIZAN« KRANJ, 19. septembra amer. film »JULIJ CEZAR«, 20. septembra amer. barv. film »GOLA DŽUNGLA«. Predstave ob 19. uri.

»TRIGLAV« KRANJ, 20. septembra ob 19.30 uri franc. film »TARAS BULJBA«, 21. septembra ob 17. in 20. uri francoski film »SALEMSKE ČAROVNICE«.

»SVOBODA« STRAŽIŠČE, 20. septembra ob 10. uri francoski film »TARAS BULJBA«, ob 18. in 20. uri amer. barv. film »GOLA DŽUNGLA«.

»NAKLO«, 20. septembra ob 20. uri francoski film »FANFAN LALA«, 21. septembra ob 17. in 20. uri jugoslov. ital. cinemascop »CESTA DOLGA LETO DNI«.

»RADIO« JESENICE, 19. septembra amer. barv. film »STEKLENI ČEVELJČKI«. Od 20. do 23. septembra amer. barv. cinemascop »VRT ZLA«.

»PLAVZ« JESENICE, 19. septembra amer. barv. film »RIHARD LEVJESRČNI«. Od 20. do 23. septembra ameriški barvni film »STEKLENI ČEVELJČKI«.

»ŽIROVNICA«, 20. in 21. septembra amer. barv. film »CLOVEK BREZ ZVEZDE«.

»DOVJE MOJSTRANA«, 20. in 21. septembra amer. barv. film »RIHARD LEVJESRČNI«.

»BLED«, od 19. do 22. septembra amer. barv. film »GORA«. V petek in soboto ob 18. in 20.30 uri. V nedeljo ob 14., 16., 18. in 20.30 uri ter dopoldan ob 10. uri matineja.

»RADOVLJICA«, od 19. do 21. septembra amer. barv. pustolovski vstavision film »VELIKA KORIDA«. V petek in soboto ob 20. uri. V nedeljo ob 15.30, 17.30 in 20. uri ter dopoldan ob 10. uri mladinska predstava.

LJUBNO, 20. septembra ob 20. uri meh. film »MEHIKA V PESMI«. 21. septembra ob 16. in 18. uri »SKRLATNA DOLINA«.

»SORA«, ŠKOFJA LOKA, od 19. do 21. septembra ameriški film »JOČI LJUBLJENA ZEMLJA«.

»KRVAVC«, CERKLJE, 20. in 21. septembra jug. film »ZASEDA«. V soboto ob 20. uri. V nedeljo ob 16. in 19. uri.

»DUPLICA, KAMNIK«, 20. in 21. septembra ameriški barvni film »BEAN BRUMMEL«. V soboto ob 20. uri. V nedeljo ob 17. in 19. uri.

GIBANJE PREBIVALSTVA

V KRANJU

Poročili so se: Anton Ciglič, kovinostrojar in Antonija Bouha, delavka; Vladislav Grušovnik, skladiščnik in Antonija Bajželj, gospodinja; Franc Juvan, pleskar in Viktorija Sulcer, nameščenka; Andrej Orehar, ključavničar in Marija Bosič, delavka.

V TRZICU

Poročili so se: Janez Jezernik, strojnik in Frančiška Babič, roj. Kokalj, poslovođkinja; Boris Janc, strojni ključavničar in Ivana Črnivec, zagibalka; Vincenc Golmajer, mizarski mojster in Katarina Novak, tovarniška delavka; Anton Žepič, čevljar in Ana Ješe, prešivalka.

Umrli: Mirko Markun, otrok.

NA JESENICAH

Poročili so se: Anton Glešič, minar in Breda-Justina Vengar, uslužbenka; Bilal Cimirič, tov. delavec in Izeta Dimirača, gosp. pomočnica.

Umrli so: Janez Mazovec, dijak; Marjeta Sodja, roj. Kogoj, gospodinja; Frančiška Odar, roj. Cvetek, gospodinja; Ivan Urh, osebni upokojenec.

BLEJSKA RAZGLEDNICA: JESEN PRIHAJA

PABERKI z Gorenjske

PRIPRAVLJAJO SE NA VOLITVE

V gorenjevaški občini se kmetijske zadruge in kmetovalci - zadrudniki pripravljajo na volitve zadrudnih svetov. V zadnjih dneh, od petka, 12. septembra do četrka, 18. septembra, so bile seje upravnih odborov KZ Poljane, Sovodenj, Hotavlje in Javorje. Upravni odbori so izvolili volilne komisije, ki bodo pripravile volitve in imenovala za vsako volišče svoj volilni odbor.

SMUČARSKI POSVET

Zvedeli smo, da bo Višja šola za telesno vzgojo in Ljubljani priredila prihodnjo soboto in nedeljo, 26. in 27. septembra v Kranjski gori posvetovanje o problemih smučarskega športa pri nas. Posvetovanja, ki bo v domu Janeza Porente, se bodo udeležili vsi vidnejši predstavniki smučarskega športa. Na posvetovanju bodo poslušali udeleženci tri referate, in sicer referat sekretarja Smučarske zveze Jugoslavije C. Konstantinoviča, o sedanjem stanju smučarskega športa in njegovih problemih, referat profesorja Draga Ulage o dosedanjih ukrepih za napredok smučarskega športa pri nas in referat Stefana Lenerta o isti temi.

NA OKROGLEM GRADIJO NOV MOST

Tik pred vojno so vaščani vasi Okroglo zgradili preko Temnika lesen most in s tem precej skrajšali pot v Kranj. Most pa je v zadnjih letih doslužil, zato je Uprava za ceste najprej prepovedala prehod težjim vozilom, potem

so most nekajkrat zabili in prehod sploh prepovedali, kar pa ni dosti pomagalo. Ljudje so ograjo toliko odbili, da so kolesarji in pešci lahko hodili čezenj. Lepega dne pa so se spomnili in pobrali z mostu polovico mostnic. Tako je bilo nekaj mesecev, potem so most podri in ga spet nekaj mesecev sploh ni bilo. Most je bil torej za vozila neuporaben več let. No, in končno so pred kakimi štirinajstimi dnevi le pričeli graditi nov most z betoniranimi stebri. Okroganci upajo, da bo do zime gotov.

TUDI V SELCIH GRADIJO

Središče Selc v Selški dolini močno spreminja svoje lice. Tam, kjer je stal pred časom za oko ne posebno mikaven hlev, se dviga precej obsežno poslopje. Objekt sicer ne bo povsem nov — gre le za obširno adaptacijo prejšnjega poslopja. Gradnja se naglo približuje koncu. V poslopiju bodo upravni prostori kmetijske zadruge, trgovina, mesarija in skladišče.

ZANIMIVI PODATKI

Veliko v Kranju zaposlenih delavcev stanuje izven mesta. Po statističnih podatkih je takih delavcev 45% vseh zaposlenih. 2182 ali 40,2% od njih, je oddaljenih od mesta do 5 km, 1270 oziroma 23,4% nad 5 do 10 km, 1522 ali 27,9% od 10 do 15 km, ostali pa preko 15 km.

Nič čudnega torej, če se vsak dan po delu vijejo dolge kače avtobusov, kolesarjev in v zadnjem času tudi motoristov iz mesta na vse strani.

Tržni pregled

	Jesenice	Kranj	Sk. Loka	Kamnik
fižol	60	65—70		
krma za kokoši	48	34—45		40
koruza	50	40		40
proso		40		45
ješprenj in kaša		70		80
strojci fižol		40—60	50	
oves	50	20		
paprika	45	30—60		50
paradižnik	40	30	35	40
čebula	65	45—60	60	60
česen	160	5—10		10
kumare	30	10	10	15
kumarice	80	60	70	50
sladko zelje	30	16—20	20	20
salata endivija	50	45—50	50	40—50
rdeča pesa	42	25	30	29
cvetača	90	40—60	50	
špinača		20		100
lisičke	40	30		30
gobe	250	180		
korenček	40	30	1—10	10
peteršilj	100	10	10	10
koleraba	40	6		
jabolka	20—30	20—25	15—20	20
hruške	40	30—40	15—20	25—40
slive	53	30—35	40	46
grozdje	80—100	80—110	50	100
fige	80	60		
breskve	90	80		
krompir	14	10	10	10
sir		90	12	100
surovo maslo	620	480—500	400	480
jajca	20	20—22	21	19

LEPŠI KOLODVOR V KAMNIKU

Postajno poslopje kamniškega kolodvora je železniška uprava dala popraviti in prebeliti, tako da ima zdaj prav prijazno in prikupno lice, čeprav bo ostalo še vneprej najmanjše in najbolj zastarelo ob kamniški progi. Lep okras so tudi propagandne slike letoviških krajev. Zeleli bi, da bi se notranje prostore malo modernizirali.

RELIEFNA KARTA KAMNIKA

Znani kartograf Ivan Selan iz Suhadola je te dni prevzel v delo reliefno karto Kamnika, ki bo zajela vso pokrajino med Kranjem in Vranskim. Mojster Selan, ki je sedaj kamniški občan, bo z reliefno karto Kamnika zabeležil v svoj delovni seznam 175. delo.

NESREČE

EKSPLOZIJA MU JE ODRGALA 3 PRSTE IN POKODOVALA OKO

V sredo se je z eksplozivom ponesrečil učenec I. razreda gimnazije Rudi Klinar iz Plavškega rovtva nad Jesenicami. Ob eksploziji mu je odrgalo palec na levi roki in palec ter kazalec na desni roki. Po izvršeni operaciji v jeseniški bolnišnici je bil prepeljan v bolnišnico v Ljubljano.

PROMETNA NEZGODA PRED KNJIGARNO V KRANJU

V sredo ob 7. uri zvečer je bila pred knjigarno »Simon Jenko« v Kranju lažja prometna nezgoda. Osebni avto S-3311, ki ga je opravljal Franc Pirnat iz Ljubljane, se je zadel v dvokolo, katerim se je peljal Albin Smerkolj iz Kranja. Kolesar je padel na stran, vendar ni dobil telesnih poškodb, le kolo je malenkostno poškodovano.

SPET SMRTNA NESREČA ZARADI VINJENOSTI

V nedeljo zvečer okoli 24. ure se je po cesti III. reda v Starl Fužini peljal s kolesom Franc Zvan iz Srednje vasi in se zadel v pešca Rudolfa Millerja iz Ljubljane. Kolesar se je v vinjenem stanju vračal iz hotela »Pod Voglom« domov. Zvan je pri padcu dobil težje poškodbe na glavi, katerim se je v bolnišnici na Jesenicah podlegel. Do nesreče je prišlo zaradi vinjenosti kolesarja, ki se je peljal celo brez luči, in pešca Rudolfa Millerja, ki je bil tudi vinjen in je šel po levi strani ceste.

POŽAR V SENCURJU

V torek ob 4. uri popoldne je v podstrešju stanovanjske zgradbe, ki je last Franca Prestorja iz Sencurja, prišlo zaradi slabega dimnika do požara. Skoda cenijo na približno 20.000 dinarjev.

Z MOTOCIKLOM V AVTO

Znani kamniški alpinist Pavle Kemperle se je pretekli teden peljal z motorjem iz Kamnika proti Duplici. Pred gostilno Bevc je zadel v zadnji del tovarnjaka, ki je privozil s Perovega. Motorist je obležal s hudimi poškodbami in so ga morali prepeljati v ljubljansko bolnišnico.

TRGOVSKA PODJETJA S POLJEDELSKIMI PRIDELKI KMETIJSKE ZADRUGE

KMETOVALCI

Nudimo Vam po ugodni ceni gajbice — jabučare velikosti JUG standarda.

ROLETA-MIZARSTVO — KRANJ

OTVORITEV Z NADALJEVANJEM

Bogat delovni in repertoarni program jeseniškega gledališča

Minulo nedeljo se je prvič v novi sezoni odprla zavesa jeseniškega gledališča. Gostoval je Komedijantski atelje iz Ljubljane s komedijo »Ljubim te« in monodramo »Človeški glas«. Kar zadovoljiv obisk in pozorno spremljanje občinstva, ki je toplo pozdravilo napore mladih igralcev, vendarle ne moreta zbrisati občutja, da takim gledališkim eksperimentom doberšen del publike le ni preveč naklonjen. S številno večjim ansambлом in skrbnejše pretehtanim repertoarjem bo mlada in pogumna igralska skupina Komedijantskega ateljeja prav gotovo žela še

večji uspeh, kar ji tudi od srca želimo.

Z gostovanjem Komedijantskega ateljeja je bila torej otvorjena letošnja gledališka sezona na Jesenicah. Čez nekaj tednov se bo ponovno dvignila zavesa: za prvo premiero Čufarjevega gledališča. Delo se je že začelo in običajnemu gledališkemu živzavu se tokrat pridružuje še praznična vzemirjenost. Prva premiera v letošnji sezoni bo tudi 100. premiera jeseniškega amaterskega gledališča po osvoboditvi. Ta lep in pomemben delovni jubilej bo jeseniško gledališče počastilo z upri-

zoritvijo Župančičeve »Veronike Deseniške«.

Tudi novi Gledališki svet se je na svoji prvi seji pripravil na nalogo, ki ga čakajo z novo sezono. Iz svoje srede je izvolil predsednika tov. Slavka Šabca, za podpredsednika pa tov. Vinka Zormanca. Imenoval je tudi novi umetniški svet, ki ga bodo poslej tvorili vsi režiserji gledališča, dva člana igralskega kolektiva in prof. Jože Šifer, direktor gimnazije, ter tov. Rado Kleč, direktor Glasbene šole.

GS je tudi sprejel in potrdil predlog okvirnega repertoarja za sezono 1958-59. Dokončna izbira in izvedba repertoarja je zaupana novemu umetniškemu svetu. Razen Župančičeve »Veronike Deseniške« so v okvirnem repertoarju še sledeča slovenska dela: dramatičarja Tavčarjeve »Visoške Kronike«, Remčeva »Magda« in Kislingerjeva drama »Na slepem tiru«. Iz ostale jugoslovanske dramatike sta izbrani dve komediji: Dobričanina »Človek iz Marsa« in Nušičev »Navaden človek«. Repertoar ima tudi nekatere klasične komedije, in sicer Shakespeara »Beneški trgovec«, Gogolj »Zenitev« in Kleist »Razbiti vrč«. Iz sodobne dramatike pa so v repertoarju Huxleyev »Gioecondin nasmeh«, Maughamova komedija »Zakonska matematika«, dramatičarja dr. B. Krefta Steinbeckove povesti »Ljudje in mišiči«, »Dnevnik Anne Franke«, Cassona »Drevesa umirajo stojis«, »Globoke so korenine« in dve italijanski komediji Niccodemijev »Scampolo« in Manzarinjevi »Naši ljubi otroci«. Za najmlajše občinstvo pa so v repertoarju pravljici na igra Djordjevića »Grašek«.

Frankovi »Jezusovi apostoli« in Jožeta Tomaziča »Sirotina Jerica«. Na vsak način dokaj pester in tudi zahteven repertoar, ki bo terjal od igralskega kolektiva precej napora, gledalcem pa obeta prenekatero lepo doživetje. Seveda pa niso izključene spremembe repertoarja s to ali ono domačo noviteto; skrbno bo treba izbrati tudi delo, ki bo uprizorjeno spomladi ob 90-letnici obstoja Železarne Jesenice in 40. obletnice ustanovitve »Svobode« na Jesenicah.

Z letošnjo sezono namerava jeseniško gledališče uvesti tudi abonmaje. Predvideni so sedaj: po en šolski in mladinski ter dvoje delavskih abonmajev. Upajmo, da bo z razumevanjem in podporo odločujočih činiteljev to tudi uspelo. Kaže, da bo nova jubilejna sezona za jeseniško amatersko gledališče plodna in uspešna, pa tudi zanimiva in pestra za gledalce na Jesenicah in povsod, kjer namerava Čufarjevo gledališče gostovati.

filmi, ki jih gledamo

DALMATINSKA SVATBA

Filmsko občinstvo Gorenjske se bo končno srečalo z nemško-jugoslovanskim koprodukcijskim filmom Dalmatinska svatba. Film je že od vsega začetka spremljala smola. Predvajanje je bilo namreč zaradi mnogih prizorov, ki so očitno žalili jugoslovanske narode, sprva tudi prepovedano. Sele potem, ko se je cenzura s škarjami krepko lotila filmskega traku in očistila zgodbo dvomljivih kadrov, je smel film na pot po naših kinematografih. Morda bi storili boljše, ko bi film sploh umaknili iz prometa; njegovo mesto je v kinoteki, služiti pa bi moral za primer obupno slabega filma.

Zgodba o bogatem izseljencu, ki se vrne iz Amerike v domovino, je oguljena vse do zelo slabe dramaturške gradnje, humor je bradat, zapleti bedasti, igra razen nekaterih manjših vlog obupno slaba itd. Kar je vrednega, je jugoslovanska folklor.

Film je tako slab, da je v tem popoln.

BEGUNCI

Zgodbe iz okupatorjevih internacijskih taborišč iz zadnje vojne nudijo že od vsega za-

četka neizčrpno zakladnico motivov, ki jih filmski ustvarjalci bolj ali manj spretno prenašajo na filmski trak. Tudi francoski črno-beli film Begunci pripoveduje takšno zgodbo. Tendence je očitna: obsodba vojne. Brez zadrege lahko trdimo, da je zgodba zelo spretno zasnovana, predvsem pa jo odlikuje izviren zaplet in porast dogajanja v nenavadnem okolju — med štirimi stenami tovornega vagona. Semkaj se namreč zatečejo trije francoski begunci, ki so pobegnili iz koncentracijskega taborišča in skušajo doseči Švedsko. Na vožnji jih spremljajo negotovost, prepletena z mučnim postajanjem vagona na raznih postajah, čemer se naposled pridruži še neznozna žejna. Vse to vnaša med prostovoljne jetnike vagona naraščajočo vznemirjenost; duševno depresijo izkorišča scenarist za analizo duševnih razpoloženj, iz katerih lučiči s spretno roko psihologa glavne značilnosti karakterjev in njihova hotenja. Razmišljanje o vojni in miru, ki prepleta vso zgodbo, je zelo jasno poudarjeno.

Spretni režiji polni dinamike in napetih, vendar ne pretirano napetih prizorov, se pridružuje zelo dobra igra.

Pred občnimi zbori naših prosvetnih društev

Nikar po starem!

Nič novega ne bom povedal v pričujočem zapisku; ponovil bom nekaj starih naukov in opozoril na nekatere nepravilnosti, o katerih smo pisali in govorili tudi lani in še prej. V mislih imam občne zbornice naših Svobod in prosvetnih društev.

Zdaj zdaj se bodo odprla vrata v novo sezono kulturno - prosvetne dejavnosti. S tem dogodkom je navadno zvezano tudi vprašanje: kakšna sezona se obeta našim prosvetnim društvom? Vsa odgovor na to vprašanje je zgolj ugibanje. Trenutne razmere v tem ali onem prosvetnem društvu, pa čeprav vzbujajo zaupanje, ne morejo jamčiti, da bo uspešna tudi sezona. Uspehi so namreč tesno povezani s pripravnimi in smotrnimi načrti, ki naj dajo sleherni sekciji in društvu v novi sezoni pravo podobo.

Docela zmotno je torej mnenje nekaterih odbornikov, da so občni zbori pred začetkom sezone namenjeni zgolj obračunu preteklega sezone. Nove sezone se dotaknejo le bežno; pogosto se zadovoljijo le z nekaterimi zamenjavami članov upravnega odbora. Pregled pretekle sezone na občnem zboru naj služi predvsem za ugotavljanje nepravilnosti, ki jih je treba v novi sezoni odpraviti. Seveda je docela pravilno, da se z njimi seznanijo tudi ostali člani društva.

Kakšno nalogo naj torej opravi občni zbor? Predvsem se moramo nanj temeljito pripraviti. Upravni odbori naj sestavijo nekakšne okvirne načrte za vsako sekcijo posebej. Te načrte na občnem zboru pregledajo in jih nato — če ustrezajo — tudi sprejmejo. Bogate izkušnje namreč uče, da se občni zbori, ki se jih lotevamo brez priprav in programov, vselej izrode v brezplodna iskanja idej in jalova govorenja. Verjame, da so takšni brezprogramski občni zbori, ki jih uravnava zgolj gola naključja, že od vsega začetka izgubljeni. Vseeno, če jih ni.

Preden se prosvetno društvo odloči za občni zbor, naj se najprej vpraša: smo mar za ta pomembni dogodek, ki naj bi društvenim stremljenjem in delu utrl nova pota, zares pripravljeno?

Pogosto poudarjamo, da delo dramske sekcije ni in ne sme biti edina oblika dela naših prosvetnih društev. Nekatera društva tega kar nečjejo razumeti. Še bolj boleč pa postaja primer, ko začno društva zaradi težav v dramski sekciji, zanemarjati tudi ostale oblike dela. Predvsem bi kazalo največ pozornosti posvetiti tistim sekcijam, ki obetajo v danih pogojih obroditi najlepše sadove. Zlasti pa se moramo zavedati naslednje, že nešteto krat izražene misli: v delo naših Svobod in prosvetnih društev sodi mimo dramske sekcije vse, kar ljudi vzgaja, uči in zabava. Pri iskanju teh dobrin pa moramo biti le malo prožnejši in manj uokvirjeni v stare tradicije prosvetnih društev. Staro in novo imata pogosto le malo skupnega.

Seveda pa nočem trditi, da iskanje novih oblik dela ni zamotano. Pogosto je prav pomikanje sposobnih ljudi, ki bi oplakali delo z novimi pobudami, tisto, kar zavira delo prosvetnega društva. Mnogokrat si tudi starejši, izkušeni člani laste nekakšen monopol nad pobudami in društvenim delom sploh. Morda

počnejo to iz golega samoljublja ali pa mladina v njihovih očeh ne uživa pravega zaupanja. Mladim ljudem namreč kaj radi očita neznanje, neizkušnost, zaletavost in hlastanje po nepreizkušenih novostih, ki naj bi vnesle v društva domnevno poživoitev. Takšno početje je docela zgrešeno in je pogosto edini vzrok, da se društveno delo ne more otresti togosti, ki zadušijo sleherni mnogo obetajočo pobudo že v krali.

Obravnajmo s preživelo prakso in poživimo upravne odbore naših prosvetnih društev z mladimi ljudmi, pa čeprav njihove izkušnje niso tako osupljivo bogate. Osvežimo izkušnje starejših s pobudami mladine in prepričajmo, da bo v naših prosvetnih društvih zapihal drugačen, vsakakor ugodnejši veter.

Ne zapirajmo oči pred resnico: pretekla sezona za marsikatero društvo ni bila posebno plodna. To pa ne sme biti okvir, v katerega bomo vtisnili tudi letošnjo sezono. Otrsimo se povrhnosti, zlasti pri pripravah na društvene občne zbornice. Ne pozabljam, da je sleherni nova sezona verjen odraz smotno pripravljene programskih načrtov, ki jih na občnem zboru pregledamo in dopolnimo z novimi idejami.

S. Š.

Kaj obeta igralski tečaj - DPD Svoboda Kranj?

DOBRI KADRI - DOBRO DELO

Odbor dramske sekcije DPD »Svoboda« Kranj je sklenil, da priredi na začetku letošnje sezone dvomesečni dramski tečaj. Da bi se tečajja udeležilo čimveč slušateljev, je bila razposlana okrožnica mnogim podjetjem in ustanov-

vam, hkrati pa so tečaj priporočali tudi v radijskih oddajah in časopisih. Največji odziv je zabeležila tovarna »Iskra«; dosedanjim uspehom na kulturnem področju je dodala še enega. Dramski tečaj bo obsegal: govorništvo, recitacijo, dramsko igro, izgovorjavo, kretanje, ritmik, družabne ples in šminkanje. Predavatelji bodo znane osebnosti iz gledališkega življenja: Stane Sever, Lojze Potokar, Slavko Tiran, Franc Jamnik in drugi kulturni delavci.

Razen predavanj in praktičnega dela bodo naštevili še dve enodejanki in pripravili proslavo za 29. november ter 40-letnico smrti Ivana Cankarja. Tečaj se bo začel 18. septembra in bo trajal dva meseca. Konec novembra bodo slušatelji že lahko pokazali, kaj so se naučili. Predavanja in praktično delo bo v Prešernovem gledališču. Predavanja bodo dostopna tudi širšemu krogu občinstva. Strokovno vodstvo je zaupano poklicnemu igralcu Jožetu Zupanu, pri delu pa mu bodo pomagali še drugi poklicni igralci in režiserji.

D.

Na pragu koncertne sezone v Kranju

Drevi koncert trija Lorenz

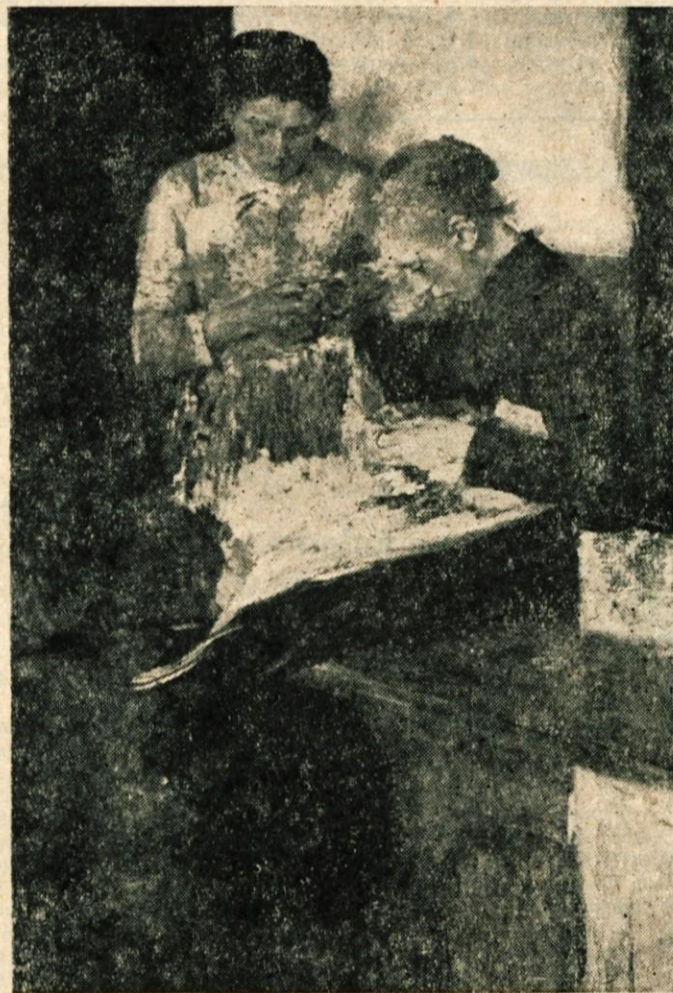
Letošnja koncertna sezona v Kranju se začne razmeroma zgodaj. Kaže, da se je tukajšnja koncertna poslovalnica z vso vnemo lotila dela. Ob tej ugotovitvi bi bilo tudi zanimivo vedeti, kakšen bo letošnji koncertni repertoar? Koncertov sicer ne bi vedeli naštet, vsekakor pa bo koncertna poslovalnica skušala ugoditi željam in okusom koncertnega občinstva s čim pogostejšimi in kvalitetnimi vokalnimi in instrumentalnimi koncerti.

Prva prireditelj letošnje koncertne sezone bo drevi (petek, 19. septembra) ob 20. uri v Prešernovem gledališču. To bo komorni večer tria Lorenz, ki ga tvorijo bratje

Tomaž (violina), Matija (violončelo) in Primož (klavir). Koncertanti našemu občinstvu niso neznan, saj so doslej z velikim uspehom nastopali po vseh večjih krajih Slovenije. To pot je na vrsti Kranj. Da nam to srečanje obeta lepo glasbeno doživetje, jamčijo bratje Lorenz, ki so že pred časom v oddaji Radia Ljubljana »Pokaži, kaj znaš« prejeli prvo nagrado. Bratje Lorenz so gojenci Srednje glasbene šole v Ljubljani.

Tudi spored tega komornega večera je zelo mikaven. Izvajali bodo skladbe Haydna, Mendelssohna, Schumanna, Škerjanca in Dvořaka.

S.

WILHELM LEIBL: DEKLETI PRI ŠIVANJU (1844-1900)

Po uspehi razstavi akademskih slikarjev Ive Šubica in Jožeta Cihue, ki je med kranjskim likovnim občinstvom vzbudila precej pozornosti predvsem zaradi nenavadne in malo uporabljene tehnike — slikanje na steklo — je bila v sredo 17. septembra, odprta nova razstava reprodukcij pod naslovom »Nemško slikarstvo 19. stoletja«. Razstavo tvori 47 barvnih reprodukcij; odprta bo predvidoma do konca septembra.

otroci ljudje, ki čutijo kot ostali in jim ne kaže kratiti pravice do trohice sreče. To pa jim lahko nakloni le pomožna šola s tem, da jih usposobi za življenje. To nalogo je pomožna šola v Kranju doslej tudi uspešno opravljala, saj so mnogi učenci te šole zaposleni v »Tiskarnici«, »Inteksu«, »Planiki«, pri Komunalni, nekateri pri zidarjih, kjer polnovredno opravljajo svoje delo.

Začasna dodelitev pritličja neke stanovanjske hiše je samo kratkotrajna rešitev iz stiske. Problem pomožne šole z urejenimi prostori, delavnicami, morda z internatom, pa ostaja še nadalje odprt.

Bodočo usodo pomožne šole so doslej krojili na dva načina: šola naj dobi prostore v Mladinskem domu, ki ga sedaj zasedajo vajenci, tem pa naj bi gospodarske organizacije zgradile nov internat. S tem bi bilo rešeno tudi vprašanje starega dvorca v Kranju, ki ga nameravajo preosnovati v muzej. Druga možnost pa je: zgraditev pomožne šole z internatom ali brez njega.

Problem pomožnega šolstva niso pereči samo v Kranju; v prav takšni stiski je pomožna šola internatskega tipa v Kamni gorici, ki so jo zapustili vsi kvalificirani učitelji. Vzroki so objektivnega, verjetno pa še bolj subjektivnega značaja. Problem je v tem, ali bo mogoče v Kamni gorici še naprej vzdrževati to ustanovo, ali jo bo treba v prihodnjem letu ukiniti.

Nekateri menijo, da bi v Kranju kazalo zgraditi šolo z internatom, ki bi sprejemala učence z vse Gorenjske. Drugi pa menijo, naj bi bili v večjih osemletkah pomožni šolski oddelki, ki bi zajemali učence iz bližnje okolice. Taki oddelki oziroma pomožne šole s kombiniranimi oddelki so sedaj v Kranju, Škofji Loki in Trzinu, potrebni pa bi bili zlasti na Jesenicah, Javorniku in drugih večjih centrih.

Problem je torej v tem, ali ena pomožna šola internatskega tipa z vsemi potrebnimi tehničnimi prostori in sredstvi v Kranju ali drugod, ali pomožni oddelki pri posameznih večjih šolah?

Nedvomno so se ta vprašanja dovolj zaostri, da ne trpe več odlašanja!

-b

Iz radovljiške prosvetne kronike

Na obe osemletni osnovni šoli v Radovljici se je vpisalo skupaj 777 učencev. Trinajst oddelkov osemletne osnovne šole I. obiskuje 420 učencev, 11 oddelkov osemletne osnovne šole II. pa 357 učencev.

Na vajeniško šolo v Radovljici se je vpisalo skupno 160 učencev v gospodarstvu. Samo prvi razred ima 35 učencev. Najštevilnejše so zastopani kovinarji (74), sledijo mizarji (32), kemičarji (16), pečarji (3) in en čevljar. N. R.

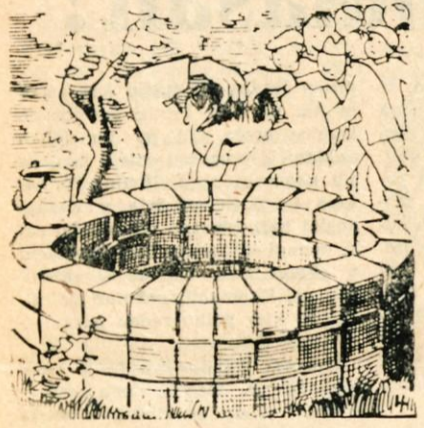
MLADA RAST

10 Pametnik sinov

Ali veste, kje so Zaplote? Ne? Res ne? No, vam pa povem! Tam, kjer se končajo velike planke, ki ločijo ostali svet od Zaplot. In čez te planke pridejo Zaplotčani kaj malo v svet. Kadar pa pridejo, tedaj pogruntajo tudi takšno pametno, da je svet zlepa ne vidi. Najraje pa gredo v svet takrat, kadar je v sednjem mestu semenj.

Prva hiša v Zaplotah je velika bajta, kjer prebiva oče in njegovih deset sinov, deset pametnih sinov. Kar precej jih je, kajne? No, in ko je bil v mestu semenj, je poslal oče svojih deset pametnih sinov v mesto na semenj. Naročil jim je, naj kaj poštenega vidijo. Da bi kaj kupili, to ne, saj niso imeli ne sinovi ne oče prav nobenega beliča. Prodajajo pa lahko po mili volji svoja zija, če le hočejo.

Tako jim je naročil, preden jih je poslal v veliko mesto. Pred odhodom jih je postavil v vrsto in jih preštel: »Eden, dva, tri, štiri, pet, šest, sedem, osem, devet, deset! Vsi tet! Glejte, da se vam kaj ne zgodi. Držite se za roke in ne spustite se, dokler ne pridete nazaj!« Dal jim je dva hlebca kruha in sinovi so se prišli za roke ter odšli proti mestu. Na sejmu so prodajali zija tukaj, prodajali jih tam. Tu jih je nagnal kramar, tamkaj pek in še celo policaj se jim je postavil skoraj za vrat. No, in ko so prodali dovolj zija in si napsali oči, so se odpravili nazaj proti domu.

Mesto jih je utrudilo, zato jim je velika senca ob vodnjaku na njihovi poti prišla prav kakor nalašč. Posedli so v

travo in prvič so si spustili roke. Saj jih ne bi, toda držč se za roke niso mogli jesti.

Žulili so stari kruh, ko se je najmlajšemu nenadoma zahotelo vode. Sam, samcat je odšel k vodnjaku in pogledal vanj. Toda kaj je videl v vodnjaku! Kar lasje so se mu naježili in prijel se je za glavo. V vodnjaku ga je gledal eden izmed bratov. Da, res! In prav tako kakor on, se je tudi ta brat prijel za svojo glavo. Najmlajši je zakričal:

»Bratje! Eden izmed nas je padel v vodnjak! Rešiti ga moramo. Videl sem ga, kako je revež pomahal in se prijel za glavo.«

»To ne more biti res,« je odvrnil najstarejši. »Saj smo se vendar ves čas držali za roke. Grem pogledat sam!«

In je šel. Toda z grozo v očeh je videl, da je v vodnjaku res eden njegovih bratov. Prav razločno ga je videl na gladini vode. A še vseeno ni mogel verjeti, zato je brž tekel k bratom, ki so še sedeli v senci in žulili kruh.

»Bratje!« jim je zaklical, »Prepričati se moramo, če smo še vsi. Oče nas je preštel, ko smo šli od doma, dajte, da vas preštejem še jaz!«

Bratje so se vstopili v vrsto in najstarejši jih je pričel šteti:

»Eden, dva, tri, štiri, pet, šest, sedem, osem, devet...«

Sebe ni štel. Presenečen se je popraskal po glavi in pričel znova. Prav k vsakemu je stopil in se ga dotaknil s kazalcem. Toda naj je štel od prvega k zadnjemu ali od zadnjega k prvemu, naštel jih je samo devet.

»Res, eden nam je padel v vodnjak. Rešiti ga moramo, da revež ne utone,« je dejal bratom. »Če nam utone, nas požene oče od hiše in nikdar več ne bomo smeli na semenj!«

In so šli reševati. Najstarejši se je spustil previdno v vodnjak in se z rokami oprijel vodnjakovega roba. Drugi brat je splezal po njem in se ga prijel za noge, tretji brat je splezal po obeh in se oprijel drugega za noge in tako četrty, peti, šesti, sedmi, osmi, deveti. Plezal je že deseti po tej živi lestvi, ko je pričel najstarejšemu zmanjkovati moči v rokah.

»Bratje,« je zaklical v vodnjak, »roke me bole. Pazite, pometi si jih moram!«

In si jih je pomel. Toda komaj se je spustil, že so štrbunknili vsi skupaj v vodnjak.

K sreči voda ni bila globoka, a okopali so se pošteno. Pa tudi kričali so tako, da so privabili s svojim kričanjem sosednjega kmeta. Ko je videl, koliko je ura, je spustil v vodnjak dolgo lestev, po kateri so splezali mokri bratje venkaj.

Slekli so premočene obleke in jih postavili drugo poleg druge v travo, da se na vročem soncu posuše. In tedaj je pristopil najstarejši k oblekam in jih pričel šteti:

»Ena, dve, tri, štiri, pet, šest, sedem, osem, devet, ... deset! Bratje, vsi smo! Rešili smo brata! Hura! Pa smo ga le rešili! Zdaj pa kar hitro domov.«

In pametni Zaplotčani so brž oblekli kar mokre obleke, se prišli za roke in veseli kar so jih nesle noge odhiteli domov.

Jože Varl:

OJ PLANINE, VE PLANINE

Preteklo nedeljo je bil lep, sončen dan. Pa smo se odpravile s prijateljicami na Storžič. Joj, koliko je bilo pripravljanih, koliko govorjenja in še koliko besed. Ja, pomislite malo, tak izlet vendar ni od muh. Kaj je Himalaja proti Storžiču, nič, še manj kot nič.

Pa smo vzele pot pod noge, ni bilo ravno zgodaj, pa tudi pozno ne. Mudilo se nam ni nikamor, saj je bilo tako hudo vroče, le kdo bi hitel. Do koke smo pricincale šele proti tretji uri. Dobro smo se okrepčale in odadhnile. Tudi prespale smo v koči. Drugo jutro pa, ko je sonce komaj dobro prikukalo iznad Kravca, smo krenile z največjo polževo brzino proti vrhu. Pošteno smo grizle kolena. Le kdo je postavil tista pobočja tako navpično. Hotele smo biti prve na vrhu in se tako ovekovčiti. Toda ni nam uspelo. Neka družbica, ki je verjetno taborila kar pod zvezdnatim nebom, nam je prekrizala račune.

No, pa nam je bilo kar prijetno, ko smo dosegle vrh. In ta razgled! Prvič sem se povzpela tako visoko. Pa bi kar sedela in občudovala ta prekrasni svet, ki je ležal pod nami.

Ko smo se vračale, smo sklenile, da jo mahnejo po tržiški strani in z vlakom v Kranj. Tako smo tudi storile. Treba pa je bilo prečkati plaz. Nihče ni ho-

tel iti prvi. Po takih poteh se nikoli nisimo hodile. Bilo je precej strmo. Za nami pa so prišli tudi oni starejši turisti, ki so nas prehiteli na vrhu. Smejali so se nam in nam končno pokazali, kako je treba naskočiti tako hudobo in se popeljati po plazu. Saj res ni bilo težko drsati se po pesku. Smo bile pač neizkušene frklje, kakor so nam rekli. No pa smo varno privozile v dolino in najraje bi šle še enkrat na vrh zaradi prijetnega smučanja po plazu.

Toliko je bilo obiranja, da smo zamudile še vlak. Prespale smo v Trzinu pri sorodnikih. Bilo je res prijetno.

Olga Jaklič

ZA BISTRE GLAVE

Zlogovnica

NA, NA, VA, VA, DA, JA, MA, E, E, SIL

Sestavi iz zgornjih desetih zlogov pet ženskih krstnih imen. Če jih pravilno postaviš druga pod drugo, boš bral v začetnicah ime letnega časa, ki bo kmalu nastopil.

Rešitev

Jana, Eva, Silva, Emma, Nada.

Jesen

Kako se naučim igrati šah?

CARO — KANN

Precej pogosto srečujemo na šahovskih turnirjih tudi dokaj priljubljeno polodprto otvoritev Caro-Kann. Otvoritev je starega izvora, ime pa nosi po berlinskem mojstru Caru in dunajskem amaterju Kannu. Kasneje je otvoritev Caro-Kann zelo rad uporabljal nekdanji svetovni prvak Capablanca, ki je omenil, da je ta otvoritev najboljši odgovor na 1. e2-e4. Zadnja leta pa so to otvoritev precej raziskovali sovjetski mojstri.

Značilna poteza za Caro-Kann je prva poteza črnega: 1. e2-e4, c7-c6. Namen te poteze je sličen potezi v francoski otvoritvi — na potezo belega 2. d2-d4 črni lahko odgovori z d7-d5 in takoj prične z borbo za središče. Razen tega pa črni v tej otvoritvi ne zapre svojega lovca na c8 in kraljici takoj odpre diagonalo d8-a5. Ima pa otvoritev to slabo lastnost, da konju na b8 odvzame njegovo običajno polje na c6.

a) Menjalna varianta

1. e2-e4, c7-c6, 2. d2-d4, d7-d5, 3. e4×d5, c6×d5, 4. c2-c4 (Panova varianta), Sg8-f6, 5. Sb1-c3, e7-e6, 6. h2-h3, e7-e5, 7. c4×d5, Sf6×d5, 8. Lf1-b5+, Lc8×d7, 9. Lb5×d7+, Dd8×d7, 10. Sf3-e5, Sd5×c3, 11. b2×c3, Dd7-b5 — z enako igro.

b) Obramba središčnega kmeta s konjem

1. e2-e4, c7-c6, 2. d2-d4, d7-d5, 3. Sb1-c3, d5×e4, 4. Sc3×e4, Lc8-f5, 5. Se4-g3, Lf5-g6, 6. h2-h4, h7-h6, 7. Sg1-f3, Sb8-d7, 8. Lf1-d3, Lg6×d3, 9. Dd1×d3, Sg8-f6, 10. Lc1-d2, e7-e6, 11. 0-0-0, Dd8-c7 — beli ima sicer malenkostno terensko premoč, vendar se črni lahko z uspehom brani.

c) Obramba središčnega kmeta s kmetom

1. e2-e4, c7-c6, 2. d2-d4, d7-d5, 3. f2-f3, d5×e4, 4. f3×e4, e7-e6, 5. Sg1-f3, e5×d4, 6. Lf1-c4, Lc8-e6, 7. Lc4×e6, f7×e6, 8. 0-0, Sg8-f6, 9.

e4-e5!, Sf6-e4, 10. Sf3×d4, Lf8-c5, 11. c2-c3 — beli stoji bolje.

č) Nadaljevanje s c2-c4

1. e2-e4, c7-c6, 2. c2-c4, e7-e6, 3. d2-d4, d7-d5, 4. c4×d5, e6×d5, 5. e4-e5, Lc8-f5, 6. Lf1-d3, Lf8-b4+, 7. Sb1-c3, Sg8-e7 — z enako igro.

SICILIJSKA OBRAMBA MATANOVIČ : SHERWIN

(Medcanski turnir v Portorožu 1958)

1. e4, c5, 2. Sf3, Sc6, 3. d4, cd4:, 4. Sd4:, Sf6, 5. Sc3, d6, 6. Lg5, e6, 7. Dd2, a6, 8. 0-0-0, Ld7, 9. f4, h6, 10. Lh4, Te8, 11. Sf3, Da5, 12. Lc4, b5, 13. Lb3, b4, 14. Lf6:, gf6:, 15. Se2, db6, 16. f5, e5, 17. La4!, Da5, 18. b3, Sb8!, 19. Ld7:, Sd7:, 20. Kbl, Sb6, 21. g4, Te5!, 22. Sg3, d5, 23. ed5:, Sd5:, 24. Se4, Le7, 25. a4?, Sc3, 26. Sc3:, bc3:, 27. De3!, 0-0, 28. Td7, Tb8, 29. Te7:, Tc4, 30. Da7, Tcb4:, 31. Tf7:, Tb5:, 32. cb3:, 33. Kcl, Tbl+, 34. Kbl:, Db4+, 35. Kc2, Db2+, 36. Kd3, e4, 37. Ke4 in črni se je vdal, ker ne more preprečiti mata. — Tokrat smo partijo zapisali v skrajšani šahovski pisavi. Povedali smo le, kam morate postaviti kakšno figuro, nič pa polja, na katerem te stoje. FaBo

ŠPORT

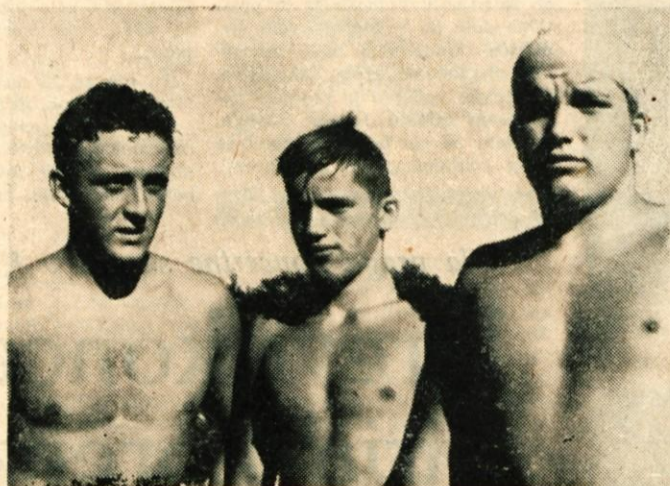
Plavanje

VELIK USPEH KRANJSKIH PLAVALCEV V SPLITU

Kranjski plavalci — najmočnejša moška ekipa v državi — Kocmur najhitrejši Jugoslovani v letu 1958 — Poskrbeti je treba še za žensko ekipo

Kranjski plavalci so se tokrat vrnili iz Splita kot druga najboljša ekipa v državi in kot najboljša moška ekipa. S tem, da v Splitu ni nastopila Konciljeva, so bili Kranjčani oslabljeni, toda kljub temu se jim je naslov državnega prvaka izmuznil le za 4 točke. Kocmur, Košnik, Finci, brata Brinovca, Zrimšek in drugi, so se potrudili in zato tudi uspeli. Ze po prvem dnevu je bila kranjska ekipa na 2. mestu. Finci je na 100 m hrbtno z rezultatom 1:11,2 postavil slovenski rekord, medtem ko je Brinovec moral prepustiti prvo mesto na 1500 m prosto Kičoviču. Tretji je bil Košnik.

Predtekmovanja drugega dne pa so bila tako za Triglavove plavalce kot tudi za druge Slovence zelo uspešna. Kocmur je krepko premagal vse nasprotnike na 100 m prosto. Progo je preplaval v času

KRANJSKI »MARATONCI«: Košnik in brata Brinovce

0:57,6, s čemer je svoj rekord iz Trbovelj močno popravil. V spisek rekorderjev pa se je tega dne vpisala tudi Ljubljancanka Horvatova na 100 m prosto s časom 1:13,4. V finalnih tekmovaljih drugega dne je Kocmur znova zaplaval v času pod 58 sekund in osvojil naslov najhitrejšega Jugoslovana v letu 1958 na tej progi. Poleg Kocmurja je bila uspešna še kranjska štafeta 4 krat 100 m mešano za moške, ki je osvojila 3. mesto in postavila s časom 4:41,0

nov slovenski rekord. Pri tej štafeti je zaradi diskvalifikacije štafete Mladosti ekipa Zagrebčanov odstopila, kar je precej pokvarilo celotni videz prvenstva. Zadnji dan tekmovalj je prinesel Kranjčanom več uspehov kot prva dva skupaj. Košnik je bil prvi na 400 m prosto v času 4:48,0, 2 sekundi za njim pa je prišel na cilj Vlado Brinovec. Moška štafeta 4 krat 200 m prosto je z novim slovenskim rekordom 9:07,4 osvojila prvo mesto.

Tako so Kranjčani osvojili naslov drugega najboljšega plavalnega kolektiva v državi. Udarina moč kranjskih plavalcev je bila pretežno v moški ekipi, toda morda bo že prihodnje leto katera od tekmovalk, ki letos še niso nastopile, lahko pomagala v borbi za najvišji naslov.

Končni vrstni red: Mornar 96, Triglav 92, Jadran (S) 87, Primorje 66, Jadran (H) 63 itd.

Košarka

TRIGLAV : RUDAR 42:65 (22:33)

Preteklo nedeljo so kranjski košarkarji nastopili v Trbovljah proti Rudarju. Ekipa je bila precej oslabiljena, saj ji je manjkalo pol igralcev standardnega prvega moštva. Tako oslabljeni se Kranjčani niso mogli ogniti porazu. V Trbovljah je nastopila tudi ženska ekipa, ki je osvojila eno točko. Rezultati — moški: Triglav : Rudar 42:65 (22:33), ženske: Triglav : Rudar 27:27 (13:10).

Aletika

GRAŠIČ IN BLENKUŠ STA NASTOPILA V TUZLI

V nedeljo se je v Tuzli končal atletski šesterboj republik, na katerem sta v reprezentanci Slovenije nastopila tudi mlada tekmovalca iz Kranja Vinko Grašič in Franc Blenkuš. Grašič je v teku

na 800 m z rezultatom 2:03,6 zasedel 3. mesto, Franc Blenkuš pa v metu diska z rezultatom 33,81 m 8. mesto. Blenkuš je metal precej slabše kakor na zadnjih tekmovaljih. Imel je smolo in se ni mogel privaditi tamkajšnjemu terenu. V vsaki disciplini je nastopilo 12 tekmovalcev.

Odbojka

NA SVOJEM IGRISČU OSTALI BREZ TOČK

V prvenstveni odbojarski tekmi druge slovenske moške lige je Kamnik na svojem igrišču podlegel Vrhniki z 1:3, Kamnik B pa proti Partizanu iz Črnuče z 0:3.

Nogomet

REMI IN ZMAGA

Nogometni klub »Kamnik« je po neodločeni tekmi proti Domžalam z 1:1, v prvenstvenem srečanju v Ljubljani premagal Poštarja s 3:2 (0:1) in ima zdaj na prvenstveni tablici 3 točke.

NEDELJSKI REZULTATI KAMNISKIH NOGOMETASEV

V Ljubljanski nogometni podzvezi so igrali — v I. razredu: Ljubljana B : Kamnik 3:0 (1:0), Domžale : Poštar 3:0 (1:0), Duplica : Litija 3:2 (1:0); v II. razredu: Tabor (Ihan) : Sava 2:2 (0:0), Mengeš : Papirničar 0:3 (0:1); mladinci Kamnik : Grafičar 1:5 (1:3) in Duplica : Slovan 1:13 (1:6)!

„Napredka ne bo brez sodelovanja,“

meni Kvanšek oče iz Pivke

Obisk pri nekaterih naprednih zadružnikih pred volitvami zadružnih svetov

O KMETIJSTVU SE ZDAJ veliko govori in piše. Pred nami so volitve v zadružne svete, združevanje zadrug, odprava nekmetijskih dejavnosti in uveljavljanje kooperacije. Izkušnje kažejo, da neurejenih kmetijskih gospodarstvih ni moč doseči visoke proizvodnje, še teže pa je organizirati moderno kmetijsko proizvodnjo na privatnih posevkih, če le niso trdno povezana z zadrugo, katera jim lahko nudi sodobna proizvodna sredstva in strokovno pomoč. Zato so zadružne organizacije Slovenije pred letošnjo jezensko setvijo sprejele načrt, zasesti 10.000 ha z visoko donosnimi italijanskimi sortami pšenice. Z neposrednim vključevanjem zadrug v organiziranje moderne proizvodnje postajajo le-te aktivni činitelj v proizvodnji, to šele daje njihovemu delu pravo vsebino.

Kvanšek oče napregra konje

BESEDE MIČEJO, VZGLEDI VLEČEJO!
Razgovarjala sva se s kmeti, ki so že pridelovali krompir v sodelovanju z zadrugo in ki so se zdaj odločili tudi za pšenico. Pogovar-

NAJPREJ SVA SE Z NAŠIM foreporterjem zapeljala v Naklo. Upravnika kmetijske zadruge tov. Resmana sva dobila na železniški postaji pri nakladanju krompirja. »Letos nam je uspelo pridobiti za pogodbeno pridelovanje italijan-

skih sort pšenice 35 zadružnikov, ki bodo pšenico posejali na 10,5 hektarjih. Okrajna zadružna zveza Kranj nam je sicer določila površino 25 ha, te pa nam ni bilo moč doseči.«
Povedal nam je še, da so v pretekli sezoni gojili v kooperaciji skoraj 10 ha krompirja, največ industrijskega in zgodnjih sort. Na manjših površinah ga je pridelovalo 29 kmetovalcev.

KVANŠEK OČE S PIVKE je eden najnaprednejših kmetov v nakeljski zadrugi. Ko sta mopeđa pripotala na njegovo dvorišče, je ravno napregel konje. Na vozu z gumijevi kolesi (mimogrede: »gumiradel« je za kmeta avto, tako modrujejo tisti, ki jih že imajo!) je bila naložena skladovalnica gajbic, ki jih je pozimi sam izdelal. »Zelo malo časa imam. Krompir gremo orat,« je takoj povedal, ko je zagledal novinarja. No, pa kljub temu si je vzjel pet minut časa za kratek razgovor.

»V pridelovanju krompirja ste se odločili za sodelovanje z zadrugo. Nam lahko poveste nekaj besed o vaših izkušnjah, uspehih, težavah in pomanjkljivosti s tem v zvezi? Zakaj ste se odločili za pogodbeno pridelovanje?«
»Od sodelovanja z zadrugo pričakujem predvsem zvišanje pridelka, povečanje hektarskega dono-

šja,« je odgovoril tov. Zupan. koših pripeljali krompir v Križe, zdaj pa so se odpravljali proti domu. Dolga in naporna pot je bila še pred njimi. Tole so nam povedali:
»V Gozdu krompir odlično uspeva, le bolj malo zemlje imamo. Višinski zrak mu zelo prija. V sodelovanju z našo zadrugo v Križah smo letos vsak na 20 arih posadili krompir. Dosegli smo dober povprečni hektarski donos, okoli 30 centov na hektar. Zadruga nam je dala seme in umetna gnojila in nam poškrpila krompirišča proti koloradskemu hrošču, obdelovali pa smo sami. Upamo, da nam bo tako sodelovanje koristilo, zato bomo s pogodbenim pridelovanjem krompirja nadaljevali. Na skupni parceli s površino 3,5 ha bomo letos posejali tudi italijanske sorte pšenice.«
Tudi s semenskim krompirjem se ukvarjajo. To zahteva sicer malo več dela, zato pa je sorazmerno tudi višja cena.

»ZA OPRAVLJENO ŠKROPLJENJE, umetna gnojila in seme bo naša zadruga udeležna pri pridelku z 39%.
Pri nekaterih proizvajalcih v nižinskem predelu je zadruga vložila v pogodbeno proizvodnjo več sredstev, zato bo 40% pridelka njenega. Pri pšenici bo razmerje približno 50:50.«
Tovariš Dobre, upravnik zadruge v Križah, nam je še povedal, da bodo nekateri zadružniki posejali v sodelovanju z zadrugo italijanske pšenice na celotni z žitom posejani površini. Predsednik zadruge Milan Lončar daje ostalim dober zgled. Lani je v kooperaciji gojil krompir, zdaj pa se je odločil za pšenico.
»Naša zadruga je glavni proizvajalec zelenjave na Gorenjskem,« se je mimogrede še pohvalil upravnik. »Zelenjavo pridelujemo za Tržič, Kranj, Jesenice, Golnik in celo za Ljubljano.«
PETRIČ IVAN, PREDSEDNIK KMETIJSKE ZADRUGE V CERKLJAH, je še mlad fant, vendar dober, napreden gospodar. Spomladi je v sodelovanju z zadrugo na enem hektaru posadil industrijski semenski krompir.
»Za izredno dober uspeh, ki sem ga dosegel s tem krompirjem, se moram zahvaliti predvsem Semernari, ki mi je iz Nizozemske dobavila prvovrstno seme, in kmetijskih zadrug, ki mi je pomagala z umetnimi gnojili, škropljenjem in organizacijo dela,« nam je povedal tov. Petrič in nadaljeval: »Zadruga bo pri pridelku udeležna s 30%. Računam, da bo pridelok od 20 do 30% boljši kot pri ostalem domačem krompirju.«
»Kaj te je privedlo do tega, da si se odločil za pogodbeno pridelovanje?«
»Predvsem to, da dobim dobro seme. Tega pa brez sodelovanja z zadrugo ne bi mogel. Nekateri drugi pridelovalci so se za kooperacijo odločili zato, ker niso imeli denarja za seme in umetna gnojila, nihče pa zaradi pomanjkanja delovne sile. Vsi pa od novega načina pridelovanja pričakujemo še nadaljnji dvig kmetijske proizvodnje in predvsem izboljšanje kvalitete naših proizvodov.«
»Boš s pogodbenim pridelovanjem krompirja nadaljeval?«
»Seveda! Spet bom zasadil 1 ha površine z industrijskim krompirjem iste sorte, poleg tega pa mislim, posaditi še nekaj zgodnjih sort. Prijavil sem se tudi za pridelovanje italijanskih sort pšenice na površini pol hektara. To bo najvišja stopnja sodelovanja. Zadruga mi bo nudila seme, umetna

To so tri krepke kmečke korenine iz hribovske vasice Gozd na Kriški gori

še nekoga iz pisarne. Ta bi lahko razbremenil mesarja, ki mu ne bi bilo treba zavijati mesa in pobirati denarja. Najbolj neprijetno pa je to, da se za pritožbe potrošnikov le malo menijo. Kar hitro jo dobiš pod nos: »Če ti ni všeč, pa pojdi drugam!« — Toda kam, ko pa v vseh Lescah ni konkurence!
△ Kako pa je z leščanskimi trgovinami? Če sem prav štel, potlej so trč. Ugotovil sem tudi, da so vse pod isto upravo. Do sem je vse v redu, brž ko pa primerjaš cene teh treh trgovin, boš znabit ugotovil, da prodajajo nekateri vrste blaga po različnih cenah. Čudno, dovolj čudno, da si pojava ne znam razložiti!
△ Ko sem zadnjič brkljal okrog Mednega, me je zaneslo tudi v Šentvid. Ker pa tod nimam kaj iskati, sem jo mahnil proti Vodican. Pošteno sem bil v stiski, kajti ob cestnih odcepkih ni nobenih kazipotov z oznako krajev, kamor vodijo ceste. Pa boste morda rekli, kaj me spet to briga! Kaj me ne bo brigalo, ko pa sem se tako zgubil, da sem štiri ure tuhtal, čigav sem. Če ne bi bilo dobrih ljudi, ki bi mi pokazali pot iz tistega labirinta, verjetno to pot ne bi brali bodic. Da sem Bodičar, sem seveda molčal.
△ O zaključku letošnje kopalne sezone v Kranju se mi je prav zdajle utrnila naslednja misel. Mestno kopalništvo v Kranju naj se za drugo sezono dobro pripravi, vsekakor pa naj v ležalne deske zabije žeblice, ki so to leto kar precej zlezli iz lesa. Navsezadnje pa le nismo faktirji, ki bi uživali na tistih žeblicah.
Vas pozdravlja Vaš
BODIČAR!

Gorenjske bodice

Menim, da so se Radovljčani zarotili proti srečni številki 7. Kako tudi ne! Dostojni so imeli 7 gostiln, pa jim ni bilo po godu. Zato so si brž postavili še osmo na kopalnišču. — To sem namreč ugotovil, ko sem po Radovljici iskal mlečno restavracijo.
»Ne bodi no smešen!« me je poučil možakar s precej rdečim nosom. »Kaj naj počneš?« — Menim, da le nisem edini, ki je v Radovljici povpraševal po mlečni restavraciji. Glavo postavim, da so še drugi, predvsem Radovljčani, ki bi radi dobili za male denarje dobro okrepčilo.
△ Ker se nisem mogel odločiti za nobeno od osmih gostiln, sem jo mahnil v Lesce. No, tamkaj sem se laže odločil, kajti Leščani imajo samo eno. Ker tistikrat še nisem zajtrkoval, sem sedel v restavracijo pri kolodvoru in naročil kavo. Kar naglo sem bil postrežen, ko pa sem ugriznil v kruh, sem ugotovil, da mu je že zdavnaj pol dne zvonilo. Hudo sem se začudil, da me niso postregli s svežim kruhom, kajti ura je bila že pol osmih. Konec koncev nisem bolan na želodcu, da bi moral otepati suh kruh! Pogoltnil sem jezo in naročil svež kruh. Pa so mi povedali, da svežega kruha tako zgodaj nikoli nimajo. Tukajšnji pek namreč ne odpira trgovine pred osmo.
△ Kakšna navada pa je spet to? Odpirati pekarno šele ob 8. uri zjutraj. Kaj takega res še nisem doživel. Odločil sem se, da poiščem peka s tako nenavadnim delovnim časom. Kar na slepo sem ga iskal, kajti nihče od Leščanov ni vedel povedati, katero hišno številko ima pekarna. Kar na

seveda! Spet bom zasadil 1 ha površine z industrijskim krompirjem iste sorte, poleg tega pa mislim, posaditi še nekaj zgodnjih sort. Prijavil sem se tudi za pridelovanje italijanskih sort pšenice na površini pol hektara. To bo najvišja stopnja sodelovanja. Zadruga mi bo nudila seme, umetna

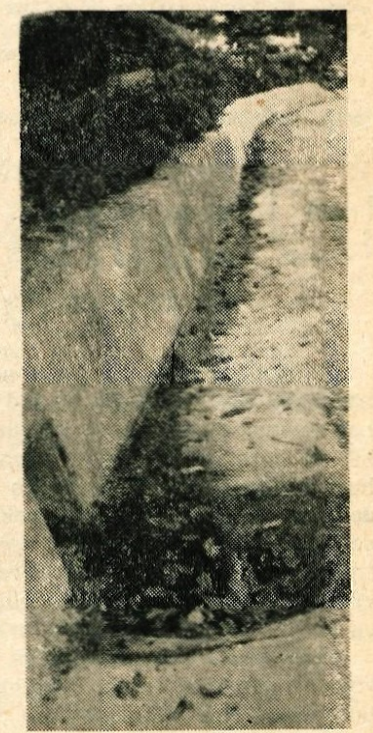
gnojila, škropljenje proti plevelu in žetev s kombajnom. Upam, da bom dosegel na hektar 40 do 60 centov pridelka.
V Cerkljah je letos 25 kmetov pridelovalo krompir v sodelovanju z zadrugo, največ zgodnje sorte. Zdaj bodo na 12 do 14 hektarjih posejali pšenico. Kmetje, ki so se prijavili za kooperacijo z zadrugo, imajo pri odkupu prednost. Tovariš Petrič meni, da se bo nov način pospeševanja kmetijske proizvodnje zlasti pri krompirju dobro obnesel. Prepričan je, da bodo tudi ostali zadružniki, ki zdaj še z nezaupanjem in strahom gledajo na sodelovanje, kmalu spoznali prednosti pogodbenega pridelovanja in se bodo priključili ostalim.
»Za sodelovanje z zadrugo pripravljamo tudi nasade jagod na površini 8 ha, poleg tega pa v hribovitih predelih Senturške gore prave plantaže višenj. Seveda, če nam bo uspelo!«
Še marsikaj bi se lahko pomenili, vendar se je mlademu predsedniku cerkljanske zadruge mudilo na polje.
»Krompir moramo še zvoziti domov, sonce pa se bo zdaj skrilo za gore.«
3-ler

Predsednik kmetijske zadruge v Cerkljah orje krompir

ZA GNOJNICO ALI ZA VODO OB DEŽJU!

»Tole se mi pa ne zdi ravno najbolj kulturno!« je rekel Francelj. Tudi meni ni bilo nič všeč. Kar poglejte sliko! V Bašlju, lepem turističnem kraju pod Storičim, so klanec v smeri proti Preddvoru malo popravili. Do tu je še vse v redu. Samo s tistim betoniranim jarkom ob cesti so ga polomili. Zdaj ne vem, ali je bil narejen za odtokanje gnojnice ali za odtokanje vode ob deževju. Gnojnica se iz hiše nad klanecm lepo (no, ne bi ravno trdil, da je res lepo!) oteka vanj in daje kraju vse prej kot lepo podobo. Vsekakor bi bilo bolj pametno, če bi tisto gnojnico speljali kam drugam.
3-

Izdelovanje mlinskih kamnov

v kranjski okolici

O kolicia Kranja je med mlinarji širom Slovenije že dolgo znana po izdelovanju mlinskih kamnov odlične kvalitete. Dolga desetletja, da, celo stoletja izdira rod za rodom zemlji trd kamen, ga preoblikuje in pošilja daleč naokrog. Čelo na Hrvaškem niso redkost mlinski kamni, izdelani na Polici pri Naklem ali v obsavskih vaseh južno od Kranja.

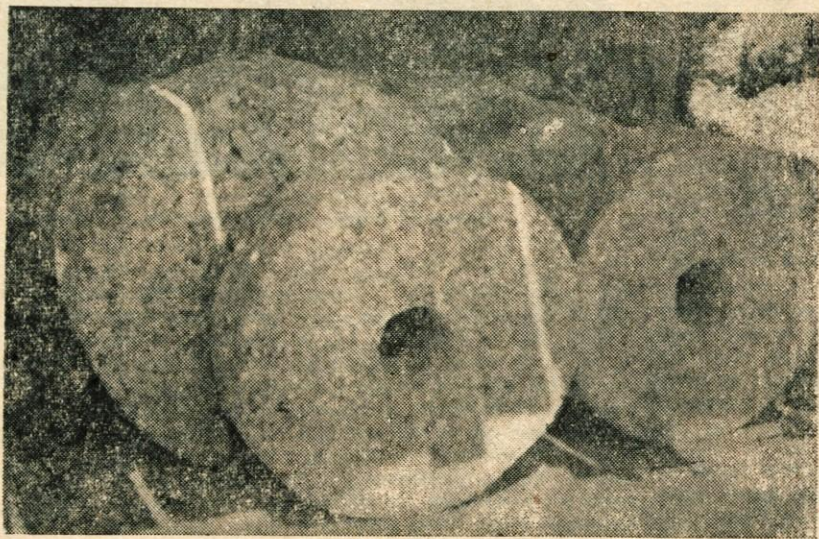
V knjigi »Zgodovina Nakeljske fare« iz leta 1885 piše Vrhovnik, da... »so na več krajih lomili mlinske kamne, zdaj jih jemljó samo še iz kamenoloma pri Struževem.« Danes mlinskih kamnov tu več ne delajo, pač pa so ostanki in sledovi še dobro vidni. Napol izklesani kamni, poraščeni z mahom, ki se že držijo podlage, niso redkost. Domačini pravijo, da začetek dela sega vsaj v prvo polovico 18. stoletja.

Menda je Polica pri Naklem edini kraj v naši okolici, kjer danes mlinske kamne še izdelujejo in to celo v precejšnjem

Zelo stara je industrija mlinskih kamnov na Jami in na Bregu. Konglomerat so sekali tik nad navpično steno desnega savskega brega. Na Jami so z delom lanske leto prenehali. Mož, ki se je s tem

že vsaj pred 100 leti, verjetno pa so se s to obrtjo bavili že starejši rodovi.

V vseh omenjenih krajih so izdelovali ali še izdelujejo tako imenovane »bele kamne« iz svetlega konglomerata. Red-

Izdelani kamni različnih velikosti čakajo kupcev. Teh pa ni težko dobiti.

pridno ukvarjal skozi vse življenje, pravi, da je že prestar za takšno delo in da je tudi materiala zmanjkalo. Na zalogi ima še nekaj izdelanih kamnov, ki čakajo kupca. Povedal mi je, da se je delo tu pričelo pred kakimi 400 leti. Če pomislimo, da imamo prve mline okrog Kranja že v 14. stoletju, se nam ta trditve ne more zdeti pretirana.

V Otočah delajo kamne na desnem savskem bregu južno od vasi. Konglomerat je tu zelo kompakten in drobnozrnat. Najstarejši ljudje pomnijo, da so tu izdelovali kamne, danes pa ta obrt zelo nazaduje.

Nekdaj so izdelovali mlinske kamne tudi v Lahovčah blizu Vodice. Večina domačinov, ki so bili tam zaposleni, se je odselila. Po približnih cenitvah so delali

kejši v mlinih so »črni kamni«, ki jih v naši okolici ni.

Konglomeratom, iz katerih izdelujejo mlinske kamne, pravijo ljudje »laboras«. (S tem v zvezi so tudi razna krajevna imena, n. pr. Labore.) Sestavljen je iz debelejših in drobnejših prodnikov, ki so trdno zlepljeni in pomešani z grobim peskom. Prevladuje apnenec, manj je drugih kamenin. Za izdelavo mlinskih kamnov mora biti konglomerat primerno trden, važna pa je tudi debelina zrn v njem. Konglomerat z debelimi prodniki, ki je poleg tega navadno še slabše zlepljen, ni uporaben. Za kamne je potreben zelo kompakten drobnozrnati konglomerat.

3-ler

Na pol izdelan kamen, odluščen od matične kamenine, je treba še dokončno obdelati. Roka kaže mesto, kjer bo treba še izklesati luknjo

obsegu. Konglomerat je tu trdno zlepljen in treba je precej truda, da mišičaste roke delavcev izluščijo iz zemlje lepo oblikovan mlinski kamen. V jami, kjer delajo, vidimo iz konglomerata izklesane okrogle bloke, ki so spodaj še spojeni s podlago. S počasnim in previdnim zabijanjem različnih dlet pod kamen jih skušajo odluščiti od matične kamenine. Zgodi se, da pri tem kamen počni in je ves trud zaman. To pa se izurjenim delavcem ne zgodi pogosto. Na odluščenem kamnu je potrebna še dokončna fina obdelava in kamen je pripravljen za mletje. En kamen zahteva od delavca kakih 6 dni trdega dela. Seveda pa je te odvisno od velikosti kamna in kakovosti materiala.

ZA RAZVEDRILLO

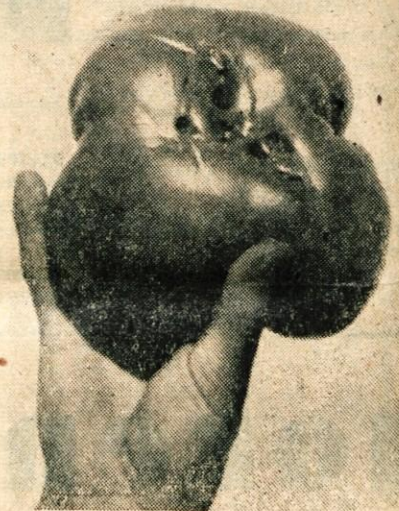

Brez besed
(Iz Del. enotnosti)

Prehivalstvo na Zemlji naglo narašča

Število prebivalcev na Zemlji je od leta 1937 do 1947 naraslo za 11 milijonov. V ZDA bodo imeli do leta 1970 okoli 200 milijonov prebivalcev, Sovjetska zveza pa do leta 1990 že 300 milijonov. Na Kitajskem je bilo leta 1910 324 milijonov prebivalcev, leta 1940 pa že 450 milijonov. V Latinski Ameriki, ki po statističnih podatkih, zbranih od Združenih narodov, izkazuje največji prirastek v številu prebivalstva, se je v letih 1937 do 1952 število prebivalcev povečalo za 33,5%, in sicer v Venezueli za 52%, v

Mehiki za 45,5%, v Braziliji za 41,5% itd. V istem obdobju so ugotovili v Kanadi 31%, v Egiptu 33,7% in na Japonskem 21,5% več ljudi. Tudi evropske države veliko ne zaostajajo. Nizozemska je število prebivalstva povečala za 20,5%, Švica za 15% in Italija za 10,6%. Angleški ekonomisti trdijo, da narašča število prebivalstva na Zemlji dnevno za 70 tisoč ljudi. K splošnemu vzponu je pripomogla tudi povečana starostna doba ljudi. Povprečna starost ljudi v Evropi in Severni Ameriki je namreč že dosegla 65 do 66 let.

GOLIJAT MED PARADIŽNIKI
Priznajte, da je paradiznik na sliki pravcati Golijat v primerjavi z ostalimi tovrstnimi plodovi. Zrasel je na kmetijskem posestvu »Sorško polje« v Bitnjem pri Kranju. Plod je rožnate barve in tehta 1,20 kg. Posebnost te sorte paradiznikov je, da so zelo obilni in ne spremane barve niti tedaj, ko dozore.

FRANK OWEN:

44

EDDIE CHAPMAN
PRIPOVEDUJE

Kakšno strašno življenje so živeli ti fantje! Bili so najslabše plačani ljudje na ladji; pripadali so vojni mornarici, uporabljali pa so jih za obrambo trgovskih ladij; bili so izpostavljeni večjim nevarnostim kot kdorkoli drug, huje so garali in ob povratku v luko dobili veliko manj denarja. Ti mornarji kraljevske mornarice so čestokrat po izkrcanju lahko gledali svoje srečnejše tovariše iz trgovske mornarice, kako odhajajo na zlahka zaslužene krogarije, oni pa so, ker so bili brez beliča, morali ostati na ladji. To je bila hudičeva sramota.

Pluli smo in napačil je čas, ko smo se ločili od konvoja skupaj s še dvema drugima ladjama, ki sta bili prav tako namenjeni v Lizbono. Po enodnevnih plovbi smo vrgli sidro v Taguso, toda dva dni posadka ni mogla zapustiti ladje, ker nismo dobili prepustnic. S topničarji sem odšel na obalo. Pot nas je zanesla v nekakšen bar, ki je bil hkrati javna hiša in angleška kavarna. To je bil ostuden lokal.

Ko so bili mornarji že hudo nadelani, sem se izmuznil iz njihove družbe, najel taksi in se odpeljal na naslov, ki so mi ga dali Nemci. To je bila rua Sao Mameda, ulica v delavski četrti. Potrkal sem na vrata. Odprlo mi je portugalsko dekletce. Skušal sem ji v angleščini, francoščini in nemščini pojasniti, da želim govoriti z gospodom de Fonseca, a me ni razumela. Naposled je prišla na spregled njena mati, žena štiridesetih let, preprosto oblečena ženska, ki mi je z rokami pokazala, naj vstopim. Njeno stanovanje je bilo prazno, nobenih preprog ni bilo; kuhinjska miza in dva pletena stola so bili edino pohištvo.

Napisal sem ime de Fonseca na košček papirja in ženski se je posrečilo povedati, da ta mož stanuje pri njej, da ga pa ni doma. S kretnjami me je vprašala, ali bi želel telefonično govoriti z njim? Yes! Oui! Ja! Kimal sem z glavo in ji tako kazal, da sem razumel. Ženska mi je spet s kretnjami razložila, naj grem z njeno hčerko in ta me je odpeljala v kavarno, kjer sem poklical telefonsko številko, ki mi jo je bila dala. Nekdo se je oglašil na drugi strani žice in rekel sem v francoščini: »Rad bi govoril z gospodom de Fonseco.«

»Da, gospod, to sem jaz,« je odgovoril neznavec.

Nadaljeval sem razgovor v francoščini, ljudje v kavarni pa so me začudeno gledali.

»Samo eno vam imam povedati: Joli Albert.«

Zavladal je skrivnosten molk. Zatem pa se je de Fonseca oglašil:

»Kako, gospod?«

»Joli Albert!« sem ponovil.

»Ne razumem,« je odvrnil glas.

»Dobro,« sem odvrnil. »Hitro boste zvedeli — najemite taksi, kjerkoli že ste, in me pridite pogledat.«

Privolil je in tako sva se zmenila, da se čez eno uro dobiva v njegovi hiši.

Ostal sem v kavarni z malo Portugalko, ji kupil limonado, jaz pa sem popil čašo ali dve nekakšni alkoholni pijači. Čez eno uro sem odšel na dogovorjeni sestanek. De Fonseca je prispel nekaj trenutkov za menoj. Spremljal ga je majhen, debelušasti možki, ki je bil, tako se je izkazalo, švicarski Nemec. De Fonseca je bil star okrog osemindvajset let, bil je vitek in lep na pogled, pravi romanski tip s temnimi očmi. Ko je vstopil, sem ga vprašal:

»Ste vi gospod de Fonseca?«

Pritrdil je.

Ponovil sem geslo, on pa je prikimal. Pomirjen spričo navzočnosti švicarskega Nemca sem mu na kratko razložil, da sem ravnokar prispel iz Anglije in da bi se želel vrniti v Nemčijo. Kaj moram storiti, da bi to dosegel? Zelo nevarno je, če ostanem še nadalje na ladji, sem pripomnil.

»Es tut mir Leid,« je odvrnil Nemec. »Žal mi je toda moj prijatelj in jaz sploh ne veva ničesar o tem. Midva sva tu navadna trgovca.«

Ta preokret me je presenetil. Ostro sem odgovoril:

»Dobro, če ne vesta ničesar in nimata pojma, o čem govorim, potem pozabita vse, kar sem vama povedal. Kar sta slišala, bi utegnilo biti namreč nevarno za vaju.«

Zato sem se od njiju poslovil in odšel.

Bil sem v zagati, toda sklenil sem se po vse sili vrniti v Nemčijo. Najel sem taksi in ukazal soferju, naj me odpelje do nemškega veleposlaništva. Tam je bilo zaprto. Na listku je pisalo, da bo veleposlaništvo odprto naslednje jutro ob devetih.

Vrnil sem se v angleško kavarno, še malo popival z mornarji in prenočil v poceni hotelu. Naslednje jutro sem se znašel spet pred veleposlaništvom. Neki uslužbenec je odprl vrata:

»Heil Hitler!« sem pozdravil. »Želel bi govoriti z nekom, ki je v službi. Moja stvar je tajna in važna.«

Dokaj vljudno mi je odgovoril, da še noben nameščenec ni prišel v službo in mi ponudil stol, da bi počakal. Po enournem čakanju je prišel elegantno oblečen možki, kateremu sem ponovil svojo prošnjo in rekel, da pripadam nemški obveščevalni službi. Dal mi je naslov v rua Borges Caniera. Ko sem prispel tja in stopil v eno izmed hiš, me je na pragu čakal postaven Nemec z brazgotino na obrazu. Torej je nekdo že telefoniral iz veleposlaništva.